

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

**STUDIJA KVANTITATIVNOG UTICAJA PRIMJENE ZAHTJEVA
AGENCIJE U VEZI SA UTVRĐIVANJEM OČEKIVANIH KREDITNIH
GUBITAKA**

Sarajevo, novembar 2018. godine

1. Uvod

Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) je dana **13.11.2018. godine** na svojoj internet stranici objavila nacрте Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka i Uputstva za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive.

Sa ciljem sagledavanja uticaja predloženih propisa Agencija će provesti studiju kvantitativnog uticaja sa stanjem na dan **30.09.2018. godine**.

Potrebno je da Banke čim prije dostave listu kontakt osoba koje će biti odgovorne za popunjavanje i dostavu traženih podataka za potrebe studije kvantitativnog uticaja i to putem mail adrese **ecl2018qis@fba.ba** Agencija će odgovornim osobama putem e maila dostaviti tabele sa traženim podacima koje su banke dužne popuniti najkasnije do kraja dana **30.11.2018. godine**.

Također, imajući u vidu značaj predloženih podzakonskih propisa, od banaka se očekuje da posvete dužnu pažnju analizi dostavljenih nacрта, te da u okviru predstojeće javne rasprave daju svoje komentare/sugestije za unapređenje istih i ukažu na sve prepreke koje će imati pri implementaciji.

Agencija u Poglavlju 3. ovog dokumenta postavlja pitanja na koja su banke u obavezi da odgovore, ali to ne sprečava banke da daju dodatne komentare i sugestije na predložene propise.

Nakon sagledavanja rezultata studije kvantitativnog uticaja i komentara/sugestija banaka, Agencija će izvršiti potrebne korekcije u predloženim propisima, razmotriti definisane minimume, te u prelaznim i završnim odredbama definisati konačne rokove za primjenu propisa.

2. Instrukcije za popunjavanje tabela

2.1. Uvod

Napomena

U ovom poglavlju navode se instrukcije koje su relevantne za popunjavanje dostavljenih tabela, kao i instrukcije za rapoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika.

Ukoliko za određene izloženosti nisu primjenjiva sva polja u dostavljenim tabelama, banka u tim poljima ne unosi nikakvu vrijednost.

Objašnjenje 1: Raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika

Banka izloženosti koje vrednuje po amortizovanom trošku i po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i bilans uspjeha raspoređuje u jednu od sljedećih kategorija:

- **nivo kreditnog rizika 1** – nizak nivo kreditnog rizika (*performing*),
- **nivo kreditnog rizika 2** – povećan nivo kreditnog rizika (*underperforming*),
- **nivo kreditnog rizika 3** – izloženosti kod kojih je nastalo umanjeње vrijednosti, odnosno izloženosti u statusu neizmirenja obaveza (*non-performing*),
- **POCI imovina.**

Nivo kreditnog rizika 1

Banka u nivo kreditnog rizika 1 raspoređuje:

1. izloženosti sa niskim kreditnim rizikom,
2. izloženosti kod kojih kreditni rizik nije značajno povećan nakon početnog priznavanja,
3. modifikacije¹ izloženosti koje nisu uzrokovane finansijskim poteškoćama dužnika već njegovim tekućim potrebama (npr. smanjenje efektivne kamatne stope zbog promjena na tržištu, zamjena kolateralā i slično), uz uslov da dužnik ne kasni sa otplatom po tim izloženostima u materijalno značajnom iznosu duže od 30 dana.

Izloženosti sa niskim rizikom su:

1. izloženosti prema Centralnoj banci Bosne i Hercegovine,
2. izloženosti prema Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, Vladi Republike Srpske i Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,
3. izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama izvan Bosne i Hercegovine za koje postoji kreditna procjena priznate vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga (u daljem tekstu: *ECAI*) koja se u skladu sa članom 69. Odluke o izračunavanju kapitala banaka raspoređuje u stepen kreditnog kvaliteta 1 ili 2.

Napomena:

Banka ne može u nivo kreditnog rizika 1 rasporediti modifikovane izloženosti, koje su u trenutku modifikacije bile raspoređene u viši nivo kreditnog rizika ili su ispunjavale uslove za viši nivo kreditnog rizika.

Također, banka ne može u nivo kreditnog rizika 1 incijalno rasporediti novu izloženost koju je odobrila privrednom društvu, a kojom se posredno ili neposredno, djelimično ili u cjelosti, izmiruje izloženost

¹ Postupak kojim se mijenjaju uslovi originalnog ugovora u toj izloženosti

banke prema drugom povezanom licu tog privrednog društva, ukoliko je izloženost koja se izmiruje bila raspoređena u viši nivo kreditnog rizika.

Pored toga, banka ne može u nivo kreditnog rizika 1 rasporediti izloženost prema pravnom licu, ukoliko su ostale izloženosti prema tom licu raspoređene u nivo kreditnog rizika 3. U slučaju fizičkih lica, banka može određenu izloženost prema fizičkom licu koje ispunjava uslov za raspoređivanje u nivo kreditnog rizika 1, rasporediti u taj nivo samo ako nivo izloženosti tog lica koje su raspoređene u nivo kreditnog rizika 3 ne prelazi 20% ukupne bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti prema tom licu.

Nivo kreditnog rizika 2

Banka u nivo kreditnog rizika 2 raspoređuje izloženosti kod kojih se rizik nakon početnog priznavanja značajno povećao.

Obavezan kriterij za značajno povećanje kreditnog rizika je kašnjenje u otplati obaveza prema banci u materijalno značajnom iznosu² duže od 30 dana³, osim kada banka može dokazati da kašnjenje nije rezultat značajnog povećanja kreditnog rizika već kašnjenje zbog tehničke greške⁴.

Banka internim aktima definiše ostale indikatore za utvrđivanje značajnog povećanja kreditnog rizika (*SICR*), ali pri obavezno uzima u obzir najmanje sljedeće indikatore:

1. povećanje *PD* parametra (pri čemu je primjereno da se ta promjena izražava kao odnos *PD* parametra na datum izvještavanja i *PD* parametra na datum početnog priznavanja, a ne kao povećanje za broj procentnih poena),
2. pogoršanje internog ili eksternog kreditnog rejtinga dužnika,
3. pogoršanje finansijskih pokazatelja dužnika ili grupe povezanih lica kojoj pripada (pokazatelj likvidnosti, značajan gubitak, finansijske obaveze/*EBITDA* i slično), pri čemu banka internim aktima propisuje intervale pogoršanja tih pokazatelja,
4. prelazak na listu izloženosti koje je potrebno posebno pratiti od strane banke (*watch* lista⁵).

Za potrebe ove studije kvantitativnog uticaja, banka kao obavezan kriterij uzima kašnjenje u otplati obaveza prema banci u materijalno značajnom iznosu duže od 30 dana, a za ostale *SICR* kriterije uzima kriterijume propisane internim aktima banke, koje detaljno obrazlaže u tabeli iz Priloga 2.

Napomena:

Banka ne može u nivo kreditnog rizika 2 inicijalno rasporediti restrukturirane izloženosti koje su u trenutku odobrenja bile raspoređene u nivo kreditnog rizika 3 ili koje su ispunjavale uslov za raspoređivanje u nivo kreditnog rizika 3.

Takođe, banka ne može u nivo kreditnog rizika 2 rasporediti izloženost prema pravnom licu, ukoliko su ostale izloženosti prema tom licu raspoređene u nivo kreditnog rizika 3. U slučaju fizičkih lica, banka

² Ukupna dospjela potraživanja od fizičkih lica u iznosu većem od 20 KM i 1% ukupne izloženosti prema tom licu, a pravnog lica u iznosu većem od 500 KM i 2,5% ukupne izloženosti prema tom licu.

³ Brojač dana kašnjenja uključuje se na datum kada ukupna dospjela potraživanja od tog dužnika pređu materijalno značajan iznos a isključuje kada se ukupna dospjela potraživanja spuste ispod tog iznosa. Brojanje dana kašnjenja za prekoračenja po računu počinje sa danom kada dužnik prekorači odobreni limit, kada izvrši isplatu sredstava sa transakcijskog računa bez pokrića ili kada mu je odobreni limit smanjen i niži je od trenutno iskorištenog iznosa. Pri tome, odobreni limit je svaki kreditni limit koji je banka odredila i o kojem je obavjestila dužnika. Brojanje dana kašnjenja za izloženosti po kreditnim karticama počinje sa danom na koji dospjeva obaveza palčanja manimalnog dijela.

⁴ Podrazumjeva situaciju da je dužnik izvršio uplatu putem druge banke (ili u pošti) i o tome ima dokaz, ali platna transakcija nije realizovana na vrijeme, da je dužnik izvršio uplatu u banci, ali ista nije na vrijeme rasknjižena na odgovarajuću kreditnu partiju.

⁵ Kvalitativne i kvantitativne pokazatelje za rano otkrivanje povećanog kreditnog rizika, na osnovu kojih uvrštava izloženosti na *watch listu* banka propisuje svojim internim aktima (npr. Interni kreditni rejting, kreditni rejtingi ECAI, istraživanja određenih sektora, blokada računa, makroekonomski indikatori za određene geografske oblasti i slično), a obavezno uključuje nove dužnike banke za koje je prilikom procjene kreditne sposobnosti utvrđeno da su u drugoj banci raspoređeni u nivo kreditnog rizika 2.

može određenu izloženost prema fizičkom licu koje ispunjava uslov za raspoređivanje u nivo kreditnog rizika 2, rasporediti u taj nivo samo ako nivo izloženosti tog lica koje su raspoređene u nivo kreditnog rizika 3 ne prelazi 20% ukupne bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti prema tom licu.

Nivo kreditnog rizika 3

Banka u nivo kreditnog rizika 3, odnosno status neizmirenja obaveza raspoređuje izloženosti koje ispunjavaju jedan ili oba od sljedećih uslova:

1. dužnik kasni sa otplatom dospjelih obaveza prema banci duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu,
2. banka smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema banci ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala (*UTP kriterijumi*).

Banka utvrđuje status neizmirenja obaveza za pravna lica na nivou ukupnih potraživanja od tog lica.

Izuzetno, u slučaju izloženosti prema fizičkim licima, banka može utvrđivati status neizmirenja obaveza na nivou pojedinačne izloženosti, a ne na nivou ukupnih potraživanja banke od tog lica. Međutim, ukoliko bruto knjigovodstvena vrijednost izloženosti fizičkog lica u statusu neizmirenja obaveza prelazi 20% ukupne bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti prema tom fizičkom licu, smatra se da je nastupio status neizmirenja obaveza po svim izloženostima prema tom licu.

UTP kriterijumi:

1. postoji objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti izloženosti,
2. dužnik se suočava sa značajnim finansijskim poteškoćama,
3. banka je prodala drugu izloženost istog dužnika uz značajan ekonomski gubitak,
4. banka je pristala da modifikuje izloženost zbog trenutnih finansijskih poteškoća dužnika ili poteškoća koje će uskoro nastati, a što će vjerovatno za posljedicu imati umanjenje finansijske obaveze dužnika zbog značajnog otpisa ili odgode plaćanja glavnice, kamata ili, prema potrebi, naknada,
5. pokrenut je stečajni postupak ili likvidacija dužnika,
6. dužnik nije izvršio svoju obavezu prema banci najkasnije u roku od 15 dana od dana kada je banka izvršila plaćanje po osnovu prethodno izdate garancije.

Banka internim aktima propisuje pokazatelje koji **ukazuju na značajne finansijske poteškoće**, kao što su:

1. izvori prihoda dužnika su značajno smanjeni, što može uticati na njegovu mogućnost da izmiruje obaveze prema banci,
2. pokrenut je postupak naplate iz kolaterala,
3. banka je pokrenula tužbu protiv dužnika pred nadležnim sudom,
4. dužnik je izgubio licencu za obavljanje djelatnosti (npr. banka, društvo za osiguranje, mikrokreditna organizacija, davalac lizinga i slično),
5. u slučaju izloženosti prema novoosnovanim privrednim društvima, kao i izloženostima po osnovu projektnog finansiranja, ako su procijenjeni budući novčani tokovi u toku bilo kog perioda izmirivanja obaveza prema banci neadekvatni, kao i ako se tokom otplate potraživanja znatno odstupi od inicijalnog poslovnog plana, odnosno planirane realizacije projekta,
6. značajno smanjenje kapitala dužnika,

7. značajno pogoršanje ostalih finansijskih pokazatelja (pokazatelj likvidnosti, značajan gubitak, finansijske obaveze/*EBITDA* i slično) pri čemu banka internim aktima propisuje intervale pogoršanja tih pokazatelja,
8. dužnik je sudužnik ili jemac po kreditu koji je u statusu neizmirenja obaveza, a rata je toliko velika da može značajno uticati na njegovu platežnu sposobnost,
9. desili su se slučajevi prevara,
10. dužnik je prezadužen,
11. u slučaju fizičkih lica: ukoliko je privredno društvo ili samostalna preduzetnička radnja u vlasništvu dužnika u statusu neizmirenja obaveza, a dužnik garantuje ličnom imovinom za obaveze tog privrednog društva ili samostalne preduzetničke radnje,
12. izvršena je blokada računa dužnika u periodu dužem od 30 dana,
13. nivo kreditnog kvaliteta u drugoj banci i slično.

Za potrebe ove studije kvantitativnog uticaja, banka kao obavezan kriterij uzima kašnjenje u otplati obaveza prema banci u materijalno značajnom iznosu duže od 90 dana, a za kriterije koji ukazuju na značajne finansijske poteškoće uzima one koji su propisani njenim internim aktima banke, koje detaljno obrazlaže u Prilogu 3.

Prodaja druge izloženosti istog dužnika uz značajan ekonomski gubitak

Banka ne smatra da je ispunjen uslov za raspoređivanje u nivo kreditnog rizika 3 samo u slučaju da razlozi zbog kojih je izvršena prodaja nisu povezani sa kreditnim rizikom dužnika (npr. prodaja zbog potrebe banke za likvidnim sredstvima, promjene poslovne strategije banke ili potrebe usklađivanja sa regulatornim propisima u vezi sa ograničenjima izloženosti), iako su te izloženosti prodate uz značajan ekonomski gubitak.

Međutim, u slučajevima u kojima je do prodaje došlo zbog pogoršanja kreditnog kvaliteta izloženosti, a ekonomski gubitak je značajan banka treba smatrati da je došlo do nastanka statusa neizmirenja obaveza za ostale izloženosti banke prema istom dužniku.

Ekonomski gubitak se smatra značajnim ukoliko je cijena po kojoj se izloženost prodaje manja za više od 5% neto vrijednosti izloženosti (uključujući kamate i naknade).

Modifikacija izloženosti zbog trenutnih finansijskih poteškoća dužnika ili poteškoća koje će uskoro nastati (restrukturirane izloženosti)

Svaka modifikacija izloženosti koja je u trenutku modifikacije bila raspoređena u nivo rizika 3, raspoređuje se u nivo kreditnog rizika 3.

Za ostale modifikacije, banka prvo razmatra da li je modifikacija izloženosti rezultirala umanjivanjem finansijske obaveze dužnika zbog značajnog otpisa ili odgode plaćanja glavnice, kamata ili naknada, te ukoliko utvrdi da je to umanjeње veće od 1%, smatra se da je nastupio status neizmirenja obaveza.

Pri tome, umanjeње finansijske obaveze („*Do*“) računa se u skladu sa sljedećom formulom:

$$Do = \frac{NPV_0 - NPV_t}{NPV_0}$$

gdje je:

NPV₀ – neto sadašnja vrijednost novčanih tokova očekivanih na osnovu ugovora prije njegove modifikacije diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope.

NPV_t – neto sadašnja vrijednost novčanih tokova očekivanih na osnovu novog modifikovanog ugovora diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope.

Međutim, banka treba da razmotri postoje li druge naznake da dužnik vjerovatno neće izmiriti obaveze prema banci u potpunosti i u slučaju da je umanjeње finansijske obaveze manje od 1%. Pri tome,

pokazatelji koji mogu ukazivati da dužnik vjerovatno neće izmiriti obaveze prema banci u potpunosti uključuju sljedeće:

1. velika jednokratna otplata na kraju perioda predviđenog planom otplate,
2. plan otplate u kojem se na početku predviđaju znatno niži iznosi plaćanja,
3. duži grace period uzimajući u obzir namjenu kredita,
4. izloženosti prema dužniku su više puta restrukturirane.

POCI imovina

POCI imovina obuhvata kredite za koje se u trenutku inicijalnog priznavanja utvrdi da je njihova vrijednost umanjena za kreditne gubitke zbog postojanja značajnog kreditnog rizika.

Banka svojim internim aktima definiše kriterije za utvrđivanje da li se radi o *POCI* imovini, ali obavezni su najmanje sljedeći kriteriji:

1. da li kredit ispunjava uslove za status neizmirenja obaveza,
2. da li je kredit u trenutku inicijalnog priznavanja umanjen za 15% ili više njegove bruto knjigovodstvene vrijednosti,
3. da li je stavka kupljena uz ekonomski gubitak (diskont) veći od 5% neto knjigovodstvene vrijednosti,
4. da li su u posljednjih 12 mjeseci vršene modifikacije s ciljem prevazilaženja finansijskih poteškoća klijenta (npr. produženje roka otplate, odlaganje plaćanja, sniženje kamatne stope, naknadno uvođenje grejs perioda i slično),
5. da li postoje dokazi da klijent u posljednjih 36 mjeseci nije postupao u skladu sa ugovorenim uslovima, zbog kojih je banka mogla pokrenuti mjere prinudne naplate u skladu sa ugovorom,
6. da li postoje dokazi da će doći do bilo kojeg oblika finansijske reorganizacije klijenta (predstečajni postupak, stečajni postupak i slično).

Ukoliko je ispunjen bilo koji od navedenih kriterija smatra se da se radi o *POCI* imovini.

Statusa *POCI* imovine se utvrđuje za svaki pojedinačni kredit, a ne na nivou dužnika.

Banka je dužna da u svom informacionom sistemu omogući identifikaciju izloženosti kojima je dodijeljen status *POCI* imovine.

Primjer 1: Krediti kojima se dodjeljuje status *POCI* imovine

Banka za svaku značajnu modifikaciju⁶ kredita provjerava da li ista predstavlja *POCI* imovinu, a npr. sljedeći krediti biće raspoređeni u kategoriju *POCI* imovina:

1. krediti koji su u trenutku modifikacije bili raspoređeni u nivo kreditnog rizika 3,
2. krediti koji nisu bili raspoređeni u nivo kreditnog rizika 3, ali ispunjavaju uslove za raspoređivanje u nivo kreditnog rizika 3,
3. krediti za koje su bili formirani očekivani kreditni gubici (ispravke vrijednosti) u iznosu 15% ili većem (bez obzira u koji nivo kreditnog rizika su bili raspoređeni),
4. krediti koji su u posljednjih 12 mjeseci već bili modifikovani zbog prevazilaženja finansijskih poteškoća klijenta⁷ (npr. ukoliko je izvršena modifikacija koja nije bila značajna šest mjeseci prije ove nove značajne modifikacije) i slično.

⁶ pogledati Objašnjenje 3

⁷ pogledati Objašnjenje 4

Objašnjenje 2: Raspoređivanje izloženosti u niže nivoe kreditnog rizika

Banka može izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 2 rasporediti u nivo kreditnog rizika 1 samo kada su ispunjeni sljedeći uslovi:

1. kada su svi razlozi koji su ukazivali na značajno povećanje kreditnog rizika prestali da postoje i
2. kada je dužnik kontinuirano tokom definisanog perioda oporavka dokazao urednost u otplati, i to:
  - za restrukturirane izloženosti⁸ koje su u trenutku restrukturiranja bile raspoređene u nivo kreditnog rizika 2 u toku 12 mjeseci od datuma restrukturiranja,
  - za restrukturirane izloženosti koje su u trenutku restrukturiranja bile raspoređene u nivo kreditnog rizika 3 u toku 24 mjeseca od datuma raspoređivanja u nivo kreditnog rizika 2. U suprotnom, banka je dužna restrukturiranu izloženost ponovo rasporediti u nivo kreditnog rizika 3.
  - za nerestrukturirane izloženosti u toku tri mjeseca od datuma kada su prestali svi razlozi koji ukazuju na značajno povećanje kreditnog rizika.

Banka ne može reklasifikovati izloženosti iz nivoa kreditnog rizika 3 direktno u nivo kreditnog rizika 1.

Banka može reklasifikovati izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 3 u nivo kreditnog rizika 2 samo kada su ispunjeni sljedeći uslovi:

1. kada su svi uslovi za nastupanje statusa neizmirenja obaveza prestali su da budu primjenjivi i
2. kada je dužnik kontinuirano tokom definisanog perioda oporavka dokazao urednost u otplati, i to:
  - za restrukturirane izloženosti u toku 12 mjeseci od datuma restrukturiranja,
  - za nerestrukturirane izloženosti u toku 6 mjeseci od datuma kada je prestalo ispunjavanje uslova za nastupanje statusa neizmirenja obaveza.

U slučaju restrukturiranih izloženosti iz prethodnog stava, smatra se da je ispunjen uslov za reklasifikaciju iz nivoa kreditnog rizika 3 u nivo kreditnog rizika 2, samo ukoliko su ispunjeni i sljedeći dodatni uslovi:

1. dužnik je tokom perioda oporavka izvršio otplatu glavnice (putem redovnih plaćanja) u iznosu koji je jednak većem od sljedeća dva iznosa: iznosu prethodno dospjelih neizmirenih obaveza (ako su iste postojale) ili iznosu koji je otpisan,
2. postoji urednost u otplati obaveza prema banci po osnovu ostalih izloženosti banke prema tom dužniku,
3. banka nema bilo koje druge dodatne naznake da dužnik neće u potpunosti izmiriti obaveze prema banci.

Urednost u otplati postoji ukoliko dužnik ne kasni sa otplatom 30 i više dana u materijalno značajnom iznosu u toku definisanog perioda oporavka.

U slučaju da je utvrđen grace period/moratorij kod restrukturiranih izloženosti, taj period ne ulazi u posmatrani period oporavka, odnosno period oporavka počinje od kraja grace perioda/moratorija.

---

⁸ pogledati Objašnjenje 4

2.2. Tabela 1 – Pregled kreditnog portfolija

Uvod

Banka u Tabelu 1 - Pregled kreditnog portfolija unosi kreditni portfolijo po pojedinačnim partijama čiji je bruto knjigovodstveni iznos za fizička lica veći od 20 hiljada KM, a za pravna lica veći od 50 hiljada KM.

Izuzutno, ukoliko se radi o kreditu fizičkog/pravnog lica koje ima više kreditnih partija u banci (čiji je zbir veći od 20/50 hiljada KM) i/ili licu koje pripada grupi povezanih lica, banka unosi sve partije tog lica u ovu tabelu, odnosno Tabelu 1., a ne u Tabelu 2. Također, na navedeni način je potrebno postupiti u slučajevima kada lice pripada grupu povezanih lica.

Također, banka u ovu tabelu unosi sve kredite kod kojih je izvršena modifikacija, bez obzira na iznos kredita.

Pored toga, banka u ovu tabelu unosi sve kredite koji su obezbjeđeni depozitom, bez obzira na iznos kredita.

Kreditni koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ne raspoređuju se u nivoe kreditnog rizika, ali ih banka unosi u ovu tabelu, te popunjava samo polja koja su primjenjiva (bez obzira na iznos).

Takođe, u ovu tabelu uključuju se i krediti koji predstavljaju *POCI* imovinu (bez obzira na iznos).

Kolone u Tabeli 1 – Pregled kreditnog portfolija

Kolona 1 – Naziv dužnika

Unosi se:

- naziv pravnog lica iz Rješenja o registraciji (bez navodnika),
- prezime i ime fizičkog lica.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 2 – Vrsta dužnika

Unosi se:

- **1** - ukoliko se radi o pravnom licu,
- **2** - ukoliko se radi o fizičkom licu, uključujući SME.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj - navodi se u punom iznosu jedinice u kojoj je izražen bez decimalne tačke i decimalnih mjesta.

Kolona 3 – Matični broj

Unosi se:

- **JIB** ukoliko se radi o pravnom licu,
- **matični broj** ukoliko se radi o fizičkom licu,
- **interna šifra** koju je dodijelila banka određenom licu (nerezidenti).

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 4 – Sjedište

Unosi se:

- **naziv opštine/grada** u kojem se nalazi sjedište pravnog lica (rezident),
- **naziv opštine/grada** u kojem se nalazi prebivalište fizičkog lica (rezident),
- **oznaka države** iz radnog lista *SifarnikNerezidenti* ukoliko se radi o nerezidentu.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 5 – Šifra djelatnosti

Unosi se **oznaka djelatnosti** iz radnog lista *SifarnikDjelatnosti*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 6 – Grupa povezanih lica

Unosi se:

- **0** - lice ne pripada grupi povezanih lica,
- **1** - lice pripada grupi povezanih lica.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj - navodi se u punom iznosu jedinice u kojoj je izražen bez decimalne tačke i decimalnih mjesta.

Kolona 7 – Oznaka grupe povezanih lica

Unosi se interna šifra grupe povezanih lica.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 8 – Nosilac grupe povezanih lica

Unosi se:

- **0** - ukoliko lice nije nosilac grupe povezanih lica,
- **1** - ukoliko je lice nosilac grupe povezanih lica.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj - navodi se u punom iznosu jedinice u kojoj je izražen bez decimalne tačke i decimalnih mjesta.

Kolona 9 – Partija

Unosi se **interno generisan broj partije kredita**.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 10 – Datum ugovora

Unosi se **datum potpisivanja ugovora o kreditu**.

Napomena: format ovog polja dd.mm.gggg (dan mjesec godina).

Kolona 11 – Datum plasiranja kredita

Unosi se **datum isplate sredstava po osnovu ugovora o kreditu**.

Napomena: format ovog polja dd.mm.gggg (dan mjesec godina).

Kolona 12 – Datum dospjeća

Unosi se datum dospjeća posljednje rate kredita (u slučaju kredita koji se plaćaju u ratama), datum isteka

ugovora o kreditu u slučaju revolving kredita i dr.

Napomena: format ovog polja dd.mm.gggg (dan mjesec godina).

Kolona 13 – EKS

Unosi se inicijalna efektivna kamatna stopa, odnosno stopa iz inicijalnog ugovora o kreditu.

Napomena: format ovog polja je procenat.

Navodi se u procentnom iznosu u kojem je izražen, uključujući decimalnu tačku i četiri decimalna mjesta. Na primjer, ako je vrijednost određene pozicije 4.45%, u ovom polju se upisuje iznos 0.0445.⁹

Kolona 14 – Vrsta proizvoda

Unosi se interna šifra za svaki određeni kreditni proizvod. Pri tome, banka u tabeli iz radnog lista SifarnikProizvod unosi interne šifre za svaki kreditni proizvod i naziv proizvoda.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 15 – Modifikacija

Unosi se:

- **0** - ako nije bilo modifikacije,
- **1** - ako izvršena modifikacija nije značajna,
- **2** - ako je izvršena modifikacija značajna.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj. Ako vrijednost u koloni 15 iznosi 0, ne popunjavaju se kolone 16-19.

Objašnjenje 3: Modifikacija

Modifikacija kredita postoji kada je izvršena promjena nekih ili svih odredaba ugovora.

Banka prilikom svake modifikacije kredita utvrđuje da li je izvršena modifikacija značajna.

Ukoliko je razlika između sadašnje vrijednosti preostalih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope i sadašnje vrijednosti izmijenjenih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope veća od 10%, smatra se da je **modifikacija značajna**.

Ukoliko je modifikacija značajna, banka prestaje priznavati kredit i počinje novi kredit.

Ukoliko modifikacija nije značajna, banka nastavlja sa priznavanjem kredita.

Kolona 16 – Vrsta modifikacije

Unosi se:

- **1** - ako je modifikacija izvršena zbog tekućih potreba, a ne zbog finansijskih poteškoća klijenta,
- **2** - ako je modifikacija izvršena zbog finansijskih poteškoća klijenta, a inicijalno se raspoređuje u nivo kreditnog rizika 2,
- **3** - ako je modifikacija izvršena zbog finansijskih poteškoća klijenta, a inicijalno se raspoređuje u nivo kreditnog rizika 3.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

⁹ Navedeno obrazloženje odnosi se i na sva ostala polja za koje je navedeno da je format procenat.

Objašnjenje 4: Vrste modifikacije

Vrste modifikacija:

1. **Modifikacija koja nije uzrokovana finansijskim poteškoćama dužnika ili poteškoćama koje će uskoro nastati, već njegovim tekućim potrebama** (npr. smanjenje efektivne kamatne stope zbog promjena na tržištu, zamjena kolaterala i slično), uz uslov da dužnik ne kasni sa otplatom u materijalno značajnom iznosu duže od 30 dana.
2. **Modifikacija uzrokovana trenutnim finansijskim poteškoćama dužnika ili poteškoćama koje će uskoro nastati**, odnosno pogoršanjem njegove kreditne sposobnosti, urednosti u izmirivanju obaveza prema banci ili drugim povjericima.

Za sve modifikacije koje su uzrokovane trenutnim finansijskim poteškoćama dužnika ili poteškoćama koje će uskoro nastati koristi se jedinstven termin **restrukturirane izloženosti**, bez obzira koje pojmove banka koristi u svojim internim aktima (npr. refinansiranje, reprogram, restruktura, obnavljanje, prolongiranje i slično), kao i postupcima koje banka pod tim pojmom podrazumijeva.

Primjer 2: Inicijalno raspoređivanje modifikovanih kredita u nivoe kreditnog rizika (koji ne ispunjavaju uslov za raspoređivanje u POCI imovinu)

U **nivo kreditnog rizika 1** raspoređuju se krediti koji ispunjavaju sve sljedeće uslove:

- modifikacija kredita nije uzrokovana finansijskim poteškoćama dužnika ili poteškoćama koje će uskoro nastati,
- kredit je na dan odobrenja modifikacije bio raspoređen u nivo kreditnog rizika 1,
- kredit nije na dan odobrenja modifikacije ispunjavao uslove za raspoređivanje u viši nivo kreditnog rizika, uključujući kašnjenje duže od 30 dana u materijalno značajnom iznosu.

Primjer: odobravanje smanjenja kamatne stope na stambene kredite klijentima koji uredno izmiruju svoje obaveze prema banci i banka nema nikakve naznake da je došlo ili će doći do značajnog povećanja kreditnog rizika.

U **nivo kreditnog rizika 2** raspoređuju se sljedeći krediti kod kojih je modifikacija uzrokovana trenutnim finansijskim poteškoćama dužnika ili poteškoćama koje će uskoro nastati:

- kredit koji je na dan odobrenja modifikacije bio raspoređen u nivo kreditnog rizika 2, ukoliko nisu bili ispunjeni uslovi za raspoređivanje u nivo kreditnog rizika 3,
- kredit koji je na dan odobrenja modifikacije bio raspoređen u nivo kreditnog rizika 1, ali je ispunjavao uslove za raspoređivanje u nivo kreditnog rizika 2.

U **nivo kreditnog rizika 3** raspoređuju se sljedeći krediti kod kojih je modifikacija je uzrokovana trenutnim finansijskim poteškoćama dužnika ili poteškoćama koje će uskoro nastati:

- kredit koji je na dan odobrenja modifikacije bio raspoređen u nivo kreditnog rizika 3,
- kredit koji je na dan odobrenja modifikacije bio raspoređen u niži nivo kreditnog rizika, ali je ispunjavao uslove za raspoređivanje u nivo kreditnog rizika 3.

Kolona 17 – Datum modifikacije

Unosi se **datum potpisivanja aneksa ugovora o kreditu** kojim je izvršena modifikacija.

Napomena: format ovog polja dd.mm.gggg (dan mjesec godina).

Kolona 18 – Urednost u otplati

Unosi se:

- **0** - ako dužnik nikad ne kasni sa otplatom 30 i više dana u materijalno značajnom iznosu u toku definisanog perioda oporavka,
- **1** - ako je dužnik kasnio sa otplatom 30 i više dana u materijalno značajnom iznosu u toku definisanog perioda oporavka.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 19 – Broj modifikacija

Unosi se ukupan broj modifikacija ugovora o kreditu.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 20 – Valuta kredita

Unosi se oznaka valute kredita iz radnog lista *SifarnikValuta*, uključujući i slučajeve kada je ugovorena devizna klauzula.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 21 – Devizna klauzula

Unosi se:

- **0** - ako nije ugovorena devizna klauzula,
- **1** - ako je ugovorena devizna klauzula.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 22 – Iznos u valuti

Unosi se iznos kredita u valuti kredita.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos. Navodi se u punom iznosu novčane jedinice u kojoj je izražen, uključujući decimalnu tačku i dva decimalna mjesta. Na primjer, ako je vrijednost neke pozicije 100.050,50 KM, u ovom polju unosi se iznos 100050.50, uključujući i iznos u feninzima.¹⁰

Kolona 23 – Iznos u KM

Unosi se inicijalni iznos kredita u KM.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 24 – Glavnica

Unosi se stanje glavnice (dospjele i nedospjele) na izvještajni datum (u KM).

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 25 – Kamata

¹⁰ navedeno obrazloženje odnosi se i na sva ostala polja za koje je navedeno da je format monetarni iznos.

Unosi se stanje obračunate (dospjele i nedospjele), a neplaćene kamate na izvještajni datum (u KM).

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 26 – Namjenski depozit

Unosi se iznos namjenskog novčanog depozita koji služi kao kolateral za obezbjeđenje kredita, za koji banka može umanjiti izloženost (odnosno osnovicu) za potrebe izračunavanja očekivanih kreditnih gubitaka (*engl. Expected Credit Loss - ECL*).

Ukoliko namjenski depozit ne ispunjava uslove iz Objasnjenja 5, banka ne unosi vrijednost u ovo polje.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Objasnjenje 5: Namjenski novčani depozit

Da bi banka mogla umanjiti izloženost za iznos novčanog depozita, isti mora ispuniti sve sljedeće uslove:

1. depozit je deponovan kod banke,
2. depozit ima istu ili dužu ročnost od izloženosti,
3. banka ima zaključen ugovor o zalogu depozita kojim je predviđeno da je banka jedino privilegovano lice koje ima osiguran interes po odnosnom zalogu,
4. da je zalog depozita neopoziv,
5. da je jedini preduslov za primjenu prava banke na zalog da korisnik propusti da ispuni svoju obavezu prema banci,
6. da je zalog dat na način koji ne pruža mogućnost da se po njemu uspostave dodatni interesi.

Napomena: na iznos depozita ne primjenjuje se korektivni faktor, odnosno izloženost se umanjuje za ukupni iznos novčanog depozita (bez obzira da li postoji devizna neusklađenost između valute depozita i valute izloženosti).

Kolona 27 – Partija depozita

Unosi se **interno generisan broj partije namjenskog depozita.**

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 28 – Valuta depozita

Unosi se oznaka valute depozita koji služi kao kolateral za obezbjeđenje kredita iz radnog lista *SifarnikValuta*, uključujući i slučajeve kada je ugovorena valutna klauzula.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 29 – Vrsta kolaterala

Unosi se oznaka prihvatljivog kolateral iz radnog lista *SifarnikKolateral*.

Za potrebe studije kvantitativnog uticaja, kolone 29-35 popunjavaju se samo u slučaju da Banka utvrđuje ECL na individualnoj osnovi.

Napomena: format ovog polja je text.

Objašnjenje 6: Prihvatljiv kolateral

Prihvatljiv kolateral je kolateral koji banka može uzeti u obzir prilikom procjene budućih novčanih tokova za potrebe utvrđivanja *ECL*.

Nekretnine

Sljedeće vrste nekretnina mogu se smatrati prihvatljivim kolateralom (ukoliko ispunjavaju uslove navedene u sljedećem stavu ovog objašnjenja):

1. stambene nekretnine – stan,
2. stambene nekretnine – kuća,
3. stambene nekretnine - ostale nekretnine koje se ne koriste u stambene svrhe (vikendice, apartmani i sl.),
4. poslovne nekretnine - poslovni prostor,
5. poslovne nekretnine - skladišno-industrijski objekti (fabrike, skladišta, poljoprivredni objekti i sl.),
6. poslovne nekretnine – uslužni objekti (hoteli i sl.),
7. građevinsko zemljište¹¹,
8. poljoprivredno zemljište.

Da bi se nekretnine mogle smatrati prihvatljivim kolateralom moraju ispuniti sve sljedeće uslove:

1. banka raspolaže cjelokupnom potrebnom dokumentacijom iz koje je vidljivo da je ta nekretnina efikasan i primjeren sekundarni izvor naplate, odnosno da postoje dokazi da se ta imovina može brzo i efikasno prodati po adekvatnoj cijeni,
2. izvršen je upis hipoteke prvog reda u zemljišnim knjigama i drugim registrima u korist banke,
3. banka ima uspostavljene efikasne postupke za provjeru pravne valjanosti hipoteke nad predmetnom nekretninom,
4. nekretnina je osigurana polisom osiguranja validnom u svakom trenutku trajanja ugovornog odnosa, a koja je vinkulirana u korist banke (osim za zemljište na kojem nije izgrađen objekat),
5. banka je obezbijedila procjenu vrijednosti nekretnine u skladu sa narednim stavom.

Banka je dužna obezbijediti procjenu vrijednosti nekretnine¹² od strane nezavisnog procjenitelja¹³ prije odobrenja izloženosti.

Nakon toga, banka kroz redovan monitoring kolaterala u skladu sa svojim internim aktima prati vrijednost nekretnina koje služe kao kolateral za njene izloženosti, odnosno za poslovne nekretnine najmanje jednom godišnje, a za stambene nekretnine jednom u tri godine, a češće ukoliko su tržišni uslovi podložni značajnijim promjenama (banka treba da ima dokaz da prati vrijednost nekretnina, ali ne mora obezbijediti izvještaj nezavisnog procjenitelja o procjeni vrijednosti nekretnine).

Ako banka na osnovu praćenja utvrdi da bi moglo doći do značajnog smanjenja vrijednosti nekretnina u odnosu na uobičajene tržišne cijene, dužna je odmah od nezavisnog procjenitelja zatražiti provođenje ponovne procjene njihove vrijednosti.

Izuzetno od navedenog, ukoliko iznos bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti prelazi 5% priznatog kapitala ili 1 milion KM (u zavisnosti šta je niže) banka je dužna obezbijediti da nezavisni procjenitelj provodi naknadnu ponovnu procjenu vrijednosti nekretnine najmanje svake tri godine (bez obzira da li se

¹¹ za potrebe ove studije kvantitativnog uticaja smatra se nekretninom.

¹² Izvještaj o procjeni vrijednosti sačinjen od strane nezavisnog procjenitelja mora biti jasan, transparentan i objektivan izvještaj o procjeni vrijednosti nekretnine ili pokretne imovine.

¹³ **Nezavisni procjenitelj** je lice zaposleno u banci ili angažovano od strane banke koje posjeduje potrebne stručne kvalifikacije, tehničke sposobnosti, iskustvo i odgovarajuće ovlaštenje (licenca) potrebno za utvrđivanje vrijednosti nekretnine ili pokretne imovine, te dobro poznaje tržište nekretnina i pokretne imovine. Nezavisni procjenitelj ili član njegove uže porodice ne smije biti uključen u postupak odobravanja plasmana ili u posredovanje, prodaju ili iznajmljivanje nekretnine ili pokretne imovine, imati pravni ili poslovni odnos sa dužnikom, osim posla procjene, biti povezano lice sa kupcem ili prodavaocem pokretne imovine ili nekretnina, imati vlastite interese s obzirom na rezultate konačnog izvještaja kojim se utvrđuje tržišna vrijednost nekretnine ili pokretne imovine, osim naknade za izvršavanje procjene.

radi o stambenoj, poslovnoj nekretnini i što banka smatra da nije došlo do značajnije promjene tržišnih uslova koji bi mogli dovesti do smanjenja vrijednosti nekretnine).

Pokretna imovina

Sljedeće vrste pokretne imovine mogu se smatrati prihvatljivim kolateralom (ukoliko ispunjavaju uslove navedene u sljedećem stavu ovog objašnjenja):

1. pokretna imovina – građevinsko-proizvodne mašine koje se koriste za specifičnu namjenu,
2. pokretna imovina – građevinsko-proizvodne mašine koje mogu imati širu namjenu,
3. pokretna imovina – putnička vozila,
4. pokretna imovina - teretna vozila.

Da bi se pokretna imovina mogla smatrati prihvatljivim kolateralom moraju se ispuniti svi sljedeći uslovi:

1. banka raspolaže cjelokupnom potrebnom dokumentacijom iz koje je vidljivo da je ta pokretna imovina efikasan i primjeren sekundarni izvor naplate, odnosno da postoje dokazi da se ta imovina može brzo i efikasno prodati po adekvatnoj cijeni,
2. izvršen je upis zalogu u registar založnih prava nad pokretnom imovinom kod institucije nadležne za vođenje tog registra,
3. banka ima uspostavljene efikasne postupke za provjeru pravne valjanosti zalogu nad predmetnom pokretnom imovinom,
4. banka ima mogućnost da na zahtjev izvrši monitoring kolaterala,
5. dostupna je tržišna cijena pokretne imovine,
6. pokretna imovina je osigurana odgovarajućom polisom osiguranja validnom u svakom trenutku trajanja ugovornog odnosa, a koja je vinkulirana u korist banke,
7. banka je obezbijedila procjenu vrijednosti pokretne imovine u skladu sa narednim stavom.

Banka je dužna obezbijediti procjenu vrijednosti pokretne imovine od strane nezavisnog procjenitelja prije odobrenja izloženosti.

Nakon toga, banka kroz redovan monitoring kolaterala u skladu sa svojim internim aktima prati vrijednost pokretne imovine koje služi kao kolateral za njene izloženosti (pri tome se za vrijednost pokretne imovine može uzeti kupoprodajna vrijednost umanjena za troškove amortizacije, vrijednost pokretne imovine iz polise osiguranja ili tržišna vrijednost koja je lako dostupna, transparentna i utvrđena u skladu sa pravilima struke).

Izuzetno, banka je dužna obezbijediti da nezavisni procjenitelj provede procjenu vrijednosti pokretne imovine svake treće godine ukoliko je vrijednost te imovine prilikom odobravanja izloženosti bila veća od 500 hiljada KM.

Banka internim aktima definiše uslove i kriterije koje mora ispuniti nezavisni procjenitelj da bi mogao vršiti procjenu vrijednosti nekretnina i pokretne imovine, te utvrđuje listu nezavisnih procjenitelja čije procjene koristi. Listu nezavisnih procjenitelja banka kontinuirano ažurira nakon provedenih provjera kvaliteta procjena vrijednosti nekretnina i pokretne imovine izvršenih od strane tih procjenitelja.

Ostali prihvatljiv kolateral

Obuhvata:

1. dužnički vrijednosni papiri koji su izdati od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Vlade Republike Srpske i Vlade Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine,
2. dužnički vrijednosni papiri koji su izdati od strane centralnih vlada ili centralnih banaka koje imaju kreditnu procjenu priznate vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga koja se u skladu sa članom 69. Odluke o izračunavanju kapitala banke raspoređuje u stepen kreditnog kvaliteta 4 ili bolji,
3. dužnički vrijednosni papiri koji su izdati od strane multilateralnih razvojnih banaka iz člana 53. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala banke,

4. dužnički vrijednosni papiri koji su izdati od strane međunarodnih organizacija iz člana 54. Odluke o izračunavanju kapitala banke,
5. dužnički vrijednosni papiri koje su izdate od strane banaka, investicionih društava, regionalnih vlada i lokalnih vlasti, subjekata javnog sektora i multilateralnih razvojnih banaka (koje nisu obuhvaćene tačkom c) ovog stava) i ostalih subjekata, koji imaju kreditnu procjenu priznate vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga koja se u skladu sa članom 69. Odluke o izračunavanju kapitala banke raspoređuje u stepen kreditnog kvaliteta 3 ili bolji,
6. dužnički vrijednosni papiri koji su izdati od strane banaka i regionalnih i lokalnih vlasti koji nemaju procjenu priznate vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga, ukoliko isti kotiraju na priznatoj berzi,
7. zalog na zlatu,
8. dionice ili konvertibilne obveznice uključene u glavni berzanski indeks,
9. garancije i kontragarancije plative na prvi poziv izdate od strane subjekata navedenih u tački 1) do 6) ovog stava.

Navedeni kolaterali moraju ispuniti slijedeće dodatne uslove:

1. prilikom procjene budućih novčanih tokova po osnovu naplate iz dužničkih vrijednosnih papira banka je dužna primjeniti odgovarajuće korektivne faktore u odnosu na tržišnu cijenu uzimajući u obzir količinu i učestalost trgovanja tim dužničkim vrijednosnim papirima, dosadašnje iskustvo u naplati, uslove u ekonomskom i pravnom okruženju emitenta, te odgovarajuća obilježja tih dužničkih vrijednosnih papira. Banka je dužna u svojim internim politikama i procedurama definisati odgovarajuće korektivne faktore, te iste dosljedno primjenjivati. Pri tome, banka ne može utvrditi manji korektivni faktor od 20% za dužničke vrijednosne papire koje koristi kao kolateral. Ukoliko postoji neusklađenost između dospijeca izloženosti i dospijeca ostalog prihvatljivog kolaterala, ostali prihvatljivi kolateral se priznaje prilikom utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka samo u slučaju ako je njegovo dospijeeće jednako ili duže od dospijeca izloženosti.
2. garancije i kontragarancije trebaju ispunjavati uslove i zahtjeve iz člana 84.-86. Odluke o izračunavanju kapitala banke.

Kolona 30 – Korektivni faktor

Unosi se korektivni faktor koji banka primjenjuje za određenu vrstu nekretnine ili pokretne imovine u skladu sa svojim važećim internim aktima.

Napomena: format ovog polja je procenat.

Ukoliko je jedna izloženost obezbjeđena sa više vrsta kolaterala banka unosi dodatne podatke u Tabelu 4 iz radnog lista *Kolateral*.

Kolona 31 – Rok naplate iz prihvaljivog kolaterala

Unosi se interno procijenjeni rok naplate koji banka primjenjuje za određenu vrstu nekretnine ili pokretne imovine u skladu sa svojim važećim internim aktima izražen kao broj mjeseci.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Ukoliko je jedna izloženost obezbjeđena sa više vrsta kolaterala banka unosi dodatne podatke u Tabelu 4 iz radnog lista *Kolateral*.

Objašnjenje 7: Korektivni faktor i rok naplate

Korektivni faktor (engl. *haircut*) je faktor kojim se banka koristi za prilagođavanje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova iz prihvatljivog kolaterala u odnosu na tržišnu vrijednost kolaterala i odgovarajući interno procijenjeni rok naplate.

Prilikom procjene budućih novčanih tokova po osnovu naplate od nekretnine i pokretne imovine, banka primjenjuje odgovarajuće korektivne faktore i odgovarajući interno procijenjeni rok naplate.

Korektivni faktori i rok naplate trebaju uvažavati praksu banke i dosadašnje iskustvo kod naplate, uslove u privrednom i pravnom okruženju u kojem banka posluje, te odgovarajuće karakteristike kolaterala, te je potrebno uvažiti činjenicu da različite vrste kolaterala odražavaju različitu vrstu rizika (npr. utvrditi različite korektivne faktore i rokove naplate uzimajući u obzir lokaciju kolaterala kada je u pitanju nekretnina ili specifičnost namjene građevinsko-proizvodnih mašina kada je u pitanju pokretna imovina i slično).

Banka najmanje jednom godišnje vrši provjeru adekvatnosti pretpostavki o inicijalno utvrđenom roku naplate, te iste koriguje ako je potrebno. Banka može smanjiti rok naplate u skladu s protekom vremena tek nakon preduzetih radnji za realizaciju kolaterala, ako procijeni da se realizacija naplate odvija u skladu sa prvobitno procijenjenim rokom. Navedeno smanjenje moguće je provesti samo u slučajevima kada banka može dokazati izvjesnost novčanih tokova uz odgovarajuću dokumentaciju, te kada se može pouzdano izmjeriti konačni rok namirenja i ukupan iznos novčanih tokova koji će po osnovu toga banka primiti.

Banka u tabeli iz Priloga 4. navodi sve kolaterale koje je svojim važećim internim aktima definisala kao prihvatljive za potrebe utvrđivanja procijenjenih budućih novčanih tokova, korektivne faktore koje je utvrdila za svaku vrstu nekretnine i rokove naplate (uz obrazloženje načina na koji je banka utvrdila pripadajući korektivni faktor i rok naplate).

Kolona 32 – Nekretnina

Unosi se procijenjena vrijednost nekretnine koja služi za obezbjeđenje kredita, a smatra se prihvatljivim kolateralom.

Ukoliko nekretnina ne ispunjava uslove iz Objašnjenja 6, banka ne unosi vrijednost u ovo polje (osim ako smatra da može ispuniti uslov u narednih tri mjeseca, npr. nedostaje samo polisa osiguranja nekretnine vinkulirana u korist banke i slično).

Ukoliko je više izloženosti obezbjeđeno istom nekretninom unosi se dio vrijednosti koji je alociran za predmetnu izloženost.

Ukoliko je jedna izloženost obezbjeđena sa više vrsta kolaterala banka unosi dodatne podatke u Tabelu 4 iz radnog lista *Kolateral*.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 33 – Pokretna imovina

Unosi se procijenjena vrijednost pokretne imovine koja služi za obezbjeđenje kredita, a smatra se prihvatljivim kolateralom.

Ukoliko pokretna imovina ne ispunjava uslove iz Objašnjenja 6, banka ne unosi vrijednost u ovo polje (osim ako smatra da može ispuniti uslov u narednih tri mjeseca, npr. nedostaje samo polisa osiguranja nekretnine vinkulirana u korist banke i slično).

Ukoliko je više izloženosti obezbjeđeno istom pokretnom imovinom unosi se dio vrijednosti koji je alociran za predmetnu izloženost.

Ukoliko je jedna izloženost obezbjeđena sa više vrsta kolaterala banka unosi dodatne podatke u Tabelu 4 iz radnog lista *Kolateral*.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 34 – Ostali prihvatljiv kolateral

Unosi se vrijednost ostalog prihvatljivog kolaterala koji služi za obezbjeđenje kredita, a smatra se prihvatljivim kolateralom.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 35– Umanjena vrijednost nekretnine

Unosi se procijenjena vrijednost nekretnine koja služi za obezbjeđenje kredita nakon umanjnja za korektivni faktor definisan od strane Agencije (u skladu sa Objašnjenjem 8).

Ukoliko je više izloženosti obezbjeđeno istom nekretninom unosi se dio vrijednosti koji je alociran za predmetnu izloženost nakon umanjnja za pripadajući korektivni faktor.

Ukoliko je jedna izloženost obezbjeđena sa više vrsta kolaterala banka unosi dodatne podatke u Tabelu 4 iz radnog lista *Kolateral*.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Objašnjenje 8: Minimalni korektivni faktori

Banka ne može koristiti korektivne faktore koji su manji od minimalnih faktora utvrđenih u tabeli u nastavku:

R. br.	Vrsta prihvatljivog kolaterala	Korektivni faktor
1.	Stambene nekretnine – stan	20%
2.	Stambene nekretnine – kuća	30%
3.	Stambene nekretnine - ostale nekretnine koje se ne koriste u stambene svrhe (vikendice, apartmani i slično)	40%
4.	Poslovne nekretnine - poslovni prostor	40%
5.	Poslovne nekretnine - skladišno-industrijski objekti (fabrike, skladišta, poljoprivredni objekti i slično)	50%
6.	Poslovne nekretnine – uslužni objekti (hoteli i slično)	40%
7.	Građevinsko zemljište	40%
8.	Poljoprivredno zemljište	50%
9.	Pokretna imovina – građevinsko-proizvodne mašine koje se koriste za specifičnu namjenu	90%
10.	Pokretna imovina – građevinsko-proizvodne mašine koje mogu imati širu namjenu	70%
11.	Pokretna imovina – putnička vozila	60%
12.	Pokretna imovina - teretna vozila	70%
13.	Ostali prihvatljiv kolateral – dužnički vrijednosni papiri	20%

Kolona 36 – Interni rejting

Unosi se **oznaka internog rejtinga** iz radnog lista *SifarnikRejting*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 37 – Nivo kreditnog rizika

Unosi se:

- **0** - ukoliko se kredit vrednuje po fer vrijednosti kroz uspjeha (zbog pada *SPPI* testa),
- **1** - ukoliko je kredit raspoređen u nivo kreditnog rizika 1,
- **2** - ukoliko je kredit raspoređen u nivo kreditnog rizika 2,
- **3** - ukoliko je kredit raspoređen u nivo kreditnog rizika 3,
- **4** - ukoliko kredit predstavlja *POCI* imovinu.

Raspoređivanje u nivoe kreditnog rizika vrši se u skladu sa *Objašnjenjem 1*.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Objašnjenje 9: *SPPI* test

***SPPI* test** je provjera da li ugovoreni novčani tokovi od finansijske aktive koju banka stiče predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate (engl. *Solely payment of principal and interest*).

SPPI test provodi se samo za kredite/dužničke vrijednosne papire koji nisu dobili status *POCI* imovine.

Banka je dužna da u svojim internim aktima definiše način provođenja *SPPI* testa, pri čemu utvrđuje najmanje sljedeće:

1. **da li kamata sadrži samo naknadu za kreditni rizik, rizik likvidnosti, administrativne troškove, profitnu maržu i slično, koja je uključena u ugovorom definisanu kamatnu stopu?**

Pri tome, ako banka zaključi da ugovoreni novčani tokovi obuhvataju i naknadu za druge vrste rizika, ili promjenjivost ugovorenih novčanih tokova koji ne odražavaju suštinu ugovora na osnovu kojeg se priznaje taj instrument, onda takvi novčani tokovi ne predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate.

2. **da li kamata u okviru ugovora sadrži samo naknadu za vremensku vrijednost novca kojom se osigurava naknada za protok vremena?**

Pri tome, ako banka zaključi da se očekivani nediskontovani novčani tokovi značajno razlikuju u odnosu na ugovorene nediskontovane novčane tokove, u slučajevima gdje se na primjer kamatna stopa mijenja frekvencijom manjom od frekvencije referentne kamatne stope na kojoj se zasniva i slično, onda takvi novčani tokovi ne predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate.

3. **da li postoje neuobičajene odredbe u ugovoru o dužničkom instrumentu?**

Pri tome, ako banka ustanovi postojanje neuobičajenih odredaba u ugovoru o dužničkom instrumentu kao što su: postojanje finansijske poluge prilikom određivanja kamatne stope (npr. ako se referentna kamatna stopa množi sa faktorom većim od 1), vezanost kamate za druge cijene ili indekse, pored varijabilnih referentnih kamatnih stopa ili stope inflacije, postojanje mogućnosti konvertovanja instrumenta u drugi finansijski instrument ili valuti po unaprijed određenim uslovima, postojanje ograničenja iz ugovora po pitanju naplate potraživanja (npr. banka je pravno ograničena da vrši naplatu isključivo iz novčanih tokova vezanih za taj dužnički instrument ili iz projekta koji se njime finansira), postojanje inverzne kamatne stope (npr. kamatna stopa se formira na način da se od marže banke oduzme promjenjiva referentna kamatna stopa ili se kamatna stopa uvećava usljed umanjenja referentne kamatne stope) i slično, onda takvi novčani tokovi ne predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate.

4. **da li postoje značajne promjene iznosa ugovorenih novčanih tokova usljed provjere valutne strukture.**

Pri tome, ukoliko banka, usljed provjere valutne strukture, utvrdi da se npr. novčani tokovi mogu izmirivati u različitim valutama (npr. glavnica se izmiruje u *EUR*, a kamata u *CHF*), da je kamatna

stopa koja se vezuje za referentnu stopu valute različita od one u kojoj je kredit denominovan (npr. kredit odobren u *USD*, uz kamatu koja se plaća u toj valuti, a računa se na osnovu godišnjeg *EURIBOR*-a) i slično, onda takvi novčani tokovi ne predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate.

5. da li opcija prijevremene otplate kao i opcija produženja roka dužničkog instrumenta ne predstavlja samo nepodmireni iznos glavnice i kamate, te razumnu dodatnu naknadu za prijevremeni raskid ugovora, odnosno produženje istog?

Pri tome, ukoliko banka utvrdi da dužnički instrument sadrži ugovorne odredbe koje mogu promijeniti vrijeme ili iznos novčanih tokova, dužna je procijeniti značajnost tih promjena, i shodno tome odrediti da li takvi novčani tokovi predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate.

Kolona 38 – Izloženosti sa niskim rizikom¹⁴

Unosi se:

- **0** - ako se ne radi o izloženosti sa niskim rizikom,
- **1** - ako se radi o izloženosti sa niskim rizikom.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 39 – Nivo kreditnog rizika interno

Banka popunjava ovu kolonu samo ako je u skladu sa svojim važećim internim aktima na izvještajni datum rasporedila određenu izloženost u nivo kreditnog rizika različit od nivoa u koji je ta izloženost raspoređena u skladu sa Objašnjenjem 1.

Napomena: Kolona se popunjava na isti način kao i kolona 37.

Kolona 40 – Broj dana kašnjenja

Unosi se broj dana kašnjenja u materijalno značajnom iznosu.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 41 – Način utvrđivanja *ECL*

Unosi se:

- **1** - ako je očekivani kreditni gubitak utvrđen na grupnoj osnovi,
- **2** - ako je očekivani kreditni gubitak utvrđen na individualnoj osnovi.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

---

¹⁴ Pogledati Objašnjenje 1

Objašnjenje 10: Utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubitak (ECL) je ispravka vrijednosti bilansne izloženosti i rezervisanja za pokriće očekivanih kreditnih gubitaka za vanbilansne izloženosti koje banka knjigovodstveno evidentira kroz račun dobiti ili gubitka, a utvrđuje se u skladu sa odredbama Odluke i Uputstva.

Banka na individualnoj osnovi obavezno utvrđuje **ECL** za pojedinačno značajne izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 3, odnosno koje su veće od:

1. 30 hiljada KM ukoliko njena neto aktiva¹⁵ iznosi do 300 miliona KM,
2. 50 hiljada KM ukoliko njena neto aktiva iznosi od 300 miliona do 500 miliona KM,
3. 100 hiljada KM ukoliko njena neto aktiva iznosi od 500 miliona do jedne milijarde KM,
4. 150 hiljada KM ukoliko njena neto aktiva iznosi od 1 milijarde do 3 milijarde KM i
5. 250 hiljada KM ukoliko njena neto aktiva iznosi preko 3 milijarde KM.

Banka može svojim internim aktima utvrditi niže pragove od prethodno navedenih i u tom slučaju za potrebe ove studije kvantitativnog uticaja primjenjuje svoj interni akt.

Za ostale izloženosti banka utvrđuje **ECL na grupnoj osnovi**.

Grupna osnova

ECL na grupnoj osnovi utvrđuje se u skladu sa sljedećom opštom formulom¹⁶:

$$ECL=PD \times LGD \times EaD$$

gdje je:

ECL – očekivani kreditni gubitak

PD – vjerovatnoća nastupanja statusa neizmirenja obaveza

LG D – gubitak usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza

EaD – izloženost u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza

Individualna osnova

ECL na individualnoj osnovi utvrđuje se kao pozitivna razlika između bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti i procijenjenih budućih novčanih tokova (od operativnih prihoda i/ili realizacije kolaterala) tokom očekivanog vijeka trajanja stavke finansijske aktive diskontovanih efektivnom kamatnom stopom važećom na datum izvještavanja.

Pri tome, procjena izvjesnosti budućih novčanih tokova od operativnih prihoda mora se zasnivati najmanje na:

1. historijskim novčanim tokovima u periodu od najmanje zadnjih šest mjeseci,
2. pouzdanoj dokumentovanosti budućih novčanih tokova,
3. iskustvu banke u naplati potraživanja od klijenata sa sličnim karakteristikama.

ECL za POCI imovinu utvrđuje se uvijek na individualnoj osnovi (bez obzira na iznos), na način objašnjen u prethodnom stavu.

Napomena: **ECL** za izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 obračunava se za dvanaestomjesečni period, a za izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 2 i 3 **ECL** obračunava do isteka ročnosti izloženosti.

Banka u Prilogu 5. obrazlaže način izračunavanja ECL u skladu sa internom metodologijom.

¹⁵ Ukupna aktiva podrazumijeva iznos neto aktive prema revidiranim finansijskim izvještajima banke za prethodnu godinu.

¹⁶ Uvažavajući činjenicu da se **ECL** za izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 obračunava za dvanaestomjesečni period, a da se za izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 2 i 3 **ECL** obračunava do isteka ročnosti izloženosti.

Kolona 42 – PD parametar

Unosi se vrijednost PD parametra utvrđena u skladu sa internom metodologijom banke. Način utvrđivanja parametra obrazlaže se u radnom listu *SifarnikHG*.

Napomena: format ovog polja je procenat.

Objašnjenje 11: PD parametar

Vjerovatnoća nastupanja statusa neizmirenja obaveza (PD parametar) je vjerovatnoća da će druga ugovorna strana ući u status neizmirenja obaveza u okviru određenog perioda posmatranja, a koristi se za potrebe utrdivanja *ECL*.

Za potrebe određivanja vrijednosti PD parametra, banka sve segmente izloženosti raspoređuje u PD homogene grupe, kojima na odgovarajući način (u skladu sa svojom internom metodologijom) dodjeljuje vrijednost PD parametra.

Pri tome, PD parametar za homogene grupe procjenjuje kao odnos broja plasmana kod kojih se status neizmirenja obaveza dogodio u određenom vremenskom periodu, te ukupnog broja plasmana koji nisu u statusu neizmirenja obaveza na početku danog vremenskog perioda.

Banka vrijednost PD parametra određuje statističkim metodama, odnosno kombinacijom ekspertne procjene i statističkih metoda.

Banka slučajeve tehničke greške¹⁷ isključuje iz referentnih podataka, koji se koriste za potrebe procjene parametara kreditnog rizika.

U slučaju da klijent banke ima dodijeljen kreditni rejting *ECAI*, banka može koristiti procjene tih *ECAI* i njima pridružene vrijednosti PD parametra uz uslov da iste primjenjuje kontinuirano i dosljedno. Pri tome, banka je svojim internim aktima dužna definisati *ECAI* čije će rejtinge koristiti. Ukoliko postoje dva kreditna rejtinga *ECAI* koje banka koristi uzima se manje povoljan rejting, a u slučaju da postoji više od dva kreditna rejtinga *ECAI*, banka izdvaja dva najpovoljnija rejtinga i koristi onaj koji je manje povoljan.

Kako bi se obezbijedila vjerodostojnost i pouzdanost utvrđenog PD parametra, moraju biti minimalno ispunjeni sljedeći uslovi:

1. nepristrasnost, odnosno sa statističkog stanovišta utvrđeni PD parametri trebaju predstavljati najbolje procjene (engl. *best estimate*),
2. homogene grupe moraju biti utvrđene na adekvatan način¹⁸,
3. historijski podaci koji se koriste moraju se odnositi na period od najmanje tri godine, pri čemu banka te podatke konzistentno prilagođava trenutnim uslovima i očekivanim budućim ekonomskim okolnostima (engl. *forward-looking*),
4. uzimaju se u obzir različite makroekonomske pretpostavke, odnosno projekcije makroekonomskih indikatora.

Banka osigurava da procjene PD parametra koje koristi prilikom utvrđivanja *ECL* budu vjerodostojne i pouzdane mjere procesa ulaska u status neizmirenja obaveza tokom životnog vijeka izloženosti. Na taj način

¹⁷ Pogledati Objasnjene 1

¹⁸ **Homogena grupa** je grupa izloženosti koja obuhvata izloženosti sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika (npr. na osnovu vrste izloženosti, ugovorenih uslova, industrijskog/tržišnog segmenta, geografske lokacije, ročnosti i slično) i sa sličnom vrijednošću jednog od relevantnih parametara kreditnog rizika (PD-a, LGD-a ili CCF-a), a koja se utvrđuje na osnovu analize dostupnosti i kvaliteta podataka. Pri tome, nivo granularnosti homogene grupe mora biti dovoljan da se na adekvatan način mogu ocijeniti promjene nivoa odgovarajućeg parametra kreditnog rizika. Banka je dužna obezbijediti da se redovno vrši provjera adekvatnosti utvrđenih homogenih grupa, uzimajući u obzir nove informacije (o stvarnim nastancima statusa neizmirenja obaveza za PD parametar, stope oporavka za LGD parametar i slično), te makroekonomske faktore. Ukoliko se tom provjerom utvrdi da je potrebno, banka će izvršiti resegmentaciju izloženosti i formirati nove homogene grupe.

dobijene vrijednosti *PD* parametra treba da odražavaju trenutno nepristrasno očekivanje buduće stope ulaska u status neizmirenja obaveza, koje se ne zasnivaju na stresnom scenariju.

Podaci koje banka koristi za kalibraciju *PD* modela (posebno oni vezani uz historijske stope ulaska u status neizmirenja obaveza i ročnu strukturu *PD* parametra) trebaju biti usklađeni sa definicijom statusa neizmirenja obaveza, a za razvoj *PD* modela se, gdje god je to moguće, trebaju koristiti interno dostupni podaci banke, koji su reprezentativni za posmatrani portfolijo. Pri tome se historijski podaci o prošlim događajima odnose na period od najmanje tri godine, a banka te podatke treba konzistentno da prilagođava trenutnim uslovima i očekivanim budućim ekonomskim okolnostima.

Za instrumente međusobno uporedivog nivoa kreditnog rizika, rizik budućeg nastupanja statusa neizmirenja obaveza (procjene višegodišnjih vrijednosti *PD* parametra) mora biti veći kako je duži očekivani životni vijek instrumenta.

Banka najmanje na godišnjoj osnovi vrši retroaktivno testiranje (engl. *back-testing*) i, po potrebi, ažuriranje utvrđenih *PD* parametara. Pri tome, banka provodi testiranje s ciljem provjere adekvatnosti utvrđenih parametara na nivou homogenih grupa. Rezultati testiranja moraju biti adekvatno dokumentovani i dostupni za potrebe internih i eksternih kontrola, odnosno nadzora. Ukoliko banka utvrdi da je potrebno ili to naloži Agencija, banka provodi i naknadno testiranje adekvatnosti utvrđenih parametara.

Banka analizira međuzavisnost različitih makroekonomskih faktora (npr. stopa promjene bruto društvenog proizvoda, stopa industrijske proizvodnje, stopa direktnih stranih ulaganja, stopa zaposlenosti, stopa nezaposlenosti, stopa inflacije) i historijskih stopa ulaska u status neizmirenja obaveza, odnosno u širem smislu testira međuzavisnost vjerovatnoće prelaska iz jedne u drugu *PD* homogenu grupu i promjene makroekonomskih faktora. Ukoliko se utvrdi da nivo spomenute međuzavisnosti nije neznačajan, u *PD* model treba uključiti i model makroekonomskih faktora.

***PD* parametar za izloženosti koje su raspoređene u nivo kreditnog rizika 3 za koje se utvrđuje *ECL* na grupnoj osnovi iznosi 100%.**

Kolona 43 – *LGD* parametar

Unosi se vrijednost *LGD* parametra utvrđena u skladu sa internom metodologijom banke.

Napomena: format ovog polja je procenat.

Objašnjenje 12: *LG*D parametar

Gubitak usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza (*LG*D parametar) je iznos gubitka ostvarenog usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza druge ugovorne strane, a koristi se za potrebe utvrđivanja *ECL*.

Gubitak usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza (*LG*D parametar) predstavlja internu procjenu banke o nivou očekivanog gubitka vezanog uz izloženost u slučaju nastupanja statusa neizmirenja obaveza.

Kod izloženosti u obliku kredita očekuje se da se određivanje *LG*D parametra vrši putem tzv. "work-out" metode procjene, koja se zasniva na analizi historijskih slučajeva procesa naplate nakon nastupanja statusa neizmirenja obaveza. Kod svakog takvog slučaja se pripadajući niz novčanih tokova do kojih dolazi tokom procesa naplate (npr. priliva po osnovu uplata dužnika, naplata od novčanih sredstava dužnika i kolaterala u vezi sa kreditnim plasmanom, kao i odliva vezanih uz interne i eksterne direktne troškove samog procesa naplate) diskontuje originalnom efektivnom kamatnom stopom na dan ulaska u status neizmirenja obaveza, kako bi se dobila sadašnja vrijednost naplate nakon nastupanja statusa neizmirenja obaveza. Pri tome, *LG*D parametar izračunava se na nivou relevantne homogene grupe, a u skladu sa slijedećom formulom:

$$LG D_{HomGr} = 100\% - RR_{HomGr} = 100\% - \left[\frac{NPV(\sum_i(CF_{In_i} - CF_{Out_i}))}{EaD} \right]$$

gdje je:

*LG*D_{HomGr} - *LG*D parametar za određenu homogenu grupu

*RR*_{HomGr} – stopa oporavka (engl. *Recovery Rate*), odnosno stopa naplate nakon ulaska u status neizmirenja obaveza za određenu homogenu grupu

NPV - neto sadašnja vrijednost

*CF*_{In} – naplata nakon ulaska u status neizmirenja obaveza

*CF*_{Out} – trošak naplate nakon ulaska u status neizmirenja obaveza

EaD – izloženost u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza

Banka vrijednosti *LG*D parametra utvrđuje na osnovu historijskih podataka o napolatama iz kolaterala ili ostalih izvora nakon nastupanja statusa neizmirenja obaveza po utvrđenim homogenim grupama, za period od najmanje pet posljednjih godina. Kako *LG*D parametar ne zavisi od kretanja kreditnog kvaliteta klijenta, odnosno od kretanja nivoa *PD* parametra, može se jednoobrazno primjenjivati u različitim nivoima kreditnog rizika i/ili homogenim grupama. Pri tome, prilikom izračuna vrijednosti *LG*D-a banka ne smije koristiti vrijednost finansijske i materijalne imovine stečene u procesu naplate potraživanja nakon nastupanja statusa neizmirenja obaveza, a koja se još uvijek vodi u knjigama banke, odnosno nije realizovana na tržištu.

Broj parametara koji utiču na definisanje homogenih grupa zavisi od dostupnosti i kvaliteta podataka o historijskim napolatama nakon nastupanja statusa neizmirenja obaveza.

Ukoliko banka nema adekvatnu vremensku seriju, količinu i/ili kvalitet relevantnih historijskih podataka, te nije u mogućnosti da utvrdi vrijednost *LG*D parametra korištenjem svog modela na adekvatan i dokumentovan način, tada koristi fiksne vrijednosti tog parametra zasnovane na konzervativnim procjenama, a koje ne mogu biti niže od:

1. 35% za izloženosti obezbjeđene prihvatljivim kolateralom,
2. 45% za izloženosti koji nisu obezbjeđene prihvatljivim kolateralom.

Banka ne može vrijednost *LG*D parametra za izloženosti sa niskim kreditnim rizikom utvrditi u iznosu nižem od 4%.

Kolona 44 – PD homogena grupa

Unosi se **interna oznaka PD homogene grupe** iz radnog lista *SifarnikHG*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 45 – LGD homogena grupa

Unosi se **interna oznaka LGD homogene grupe** iz radnog lista *SifarnikHG*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 46 – ECL glavnica

Unosi se iznos **ECL** za glavnicu kredita koji je utvrđen u skladu sa važećom metodologijom banke¹⁹.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 47 – ECL kamata

Unosi se iznos **ECL** za obračunatu (dospjela i nedospjela), a neplaćenu kamatu koji je utvrđen u skladu sa važećom metodologijom banke.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 48 – ECL glavnica Min

Unosi se iznos **ECL** za glavnicu kredita koji je utvrđen u skladu sa regulatornim zahtjevom iz Objašnjenja 13.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 49 – ECL kamata Min

Unosi se iznos **ECL** za obračunatu (dospjela i nedospjela), a neplaćenu kamatu u skladu sa regulatornim zahtjevom iz Objašnjenja 13.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Objašnjenje 13: Minimalne stope ECL**Nivo kreditnog rizika 1**

Vrsta izloženosti	Minimumi	Veći minimum
Gotovina u blagajni i trezoru ²⁰	0%	-
Izloženosti sa niskim rizikom	0,1%	-
Izloženosti prema bankama i drugim subjektima finansijskog sektora za koje postoji kreditna procjena priznate vanjske institucije za	0,1%	-

¹⁹ Popuniti Prilog 5 u skladu sa Objašnjenjem 10

²⁰ Ukoliko su ispunjeni zahtjevi u vezi sa zaštitom imovine propisani Odlukom o sistemu internih kontrola u banci.

procjenu kreditnog rejtinga koja se u skladu sa članom 69. Odluke o izračunavanju kapitala banaka raspoređuje u stepen kreditnog kvaliteta 1 ili 2.		
Ostale izloženosti	0,75%	1,25% ²¹

Ako banka u skladu sa svojom internom metodologijom utvrdi veći iznos ECL od onih koji proizilaze iz propisanih minimuma, primjenjuje tako utvrđen veći iznos.

Nivo kreditnog rizika 2

Minimumi	Veći minimum
5%	8% ²²

Ako banka u skladu sa svojom internom metodologijom utvrdi veći iznos ECL od onih koji proizilaze iz propisanih minimuma, banka primjenjuje tako utvrđen veći iznos.

Nivo kreditnog rizika 3

Izloženosti obezbijedene prihvatljivim kolateralom

R. br.	Dani kašnjenja	Minimalni ECL
1.	do 180	15%
2.	od 181 do 270	25%
3.	od 271 do 365	40%
4.	od 366 do 730	60%
5.	od 731 do 1460	80%
6.	od 1461	100%

Izloženosti koje nisu obezbijedene prihvatljivim kolateralom

R. br.	Dani kašnjenja	Minimalni ECL
1.	do 180	15%
2.	od 181 do 270	45%
3.	od 271 do 365	75%
4.	Preko 365	100%

Banka utvrđivanje minimalnih ECL vrši u skladu sa dijagramom u nastavku:

Izloženost koja nije obezbijedena prihvatljivim kolateralom		ECL 100% nakon jedne godine
Izloženost koja je djelimično obezbijedena prihvatljivim kolateralom	Neobezbijeđeni dio	
	Izloženost koja je u cjelosti obezbijedena prihvatljivim kolateralom	Obezbijeđeni dio

²¹ Ukoliko banka nema adekvatnu vremensku seriju, količinu i/ili kvalitet relevantnih historijskih podataka, te nije u mogućnosti da utvrdi vrijednost PD parametra korištenjem svog modela na adekvatan i dokumentovan način (pogledati Objašnjenje 13)

²² Ukoliko banka nema adekvatnu vremensku seriju, količinu i/ili kvalitet relevantnih historijskih podataka, te nije u mogućnosti da utvrdi vrijednost PD parametra korištenjem svog modela na adekvatan i dokumentovan način (pogledati Objašnjenje 13)

U slučaju restrukturiranih izloženosti, banka će svih 12 mjeseci perioda oporavka zadržati *ECL* na nivou koji je bio formiran na datum odobrenja restrukture koji ne može biti niži od 15%.

Ukoliko banka utvrdi da dužnik čija je izloženost restrukturirana, počne kasniti u materijalno značajnom iznosu u periodu oporavka, banka će početi računati i knjigovodstveno evidentirati dodatne *ECL* najmanje u iznosu u skladu sa tabela iz ovog objašnjenja, a kao početni datum za izračun dana kašnjenja koristiti datum odobravanja restrukture.

Banka za treću i svaku narednu modifikaciju restrukturirane izloženosti utvrđuje i knjigovodstveno evidentira *ECL* u iznosu od 100%.

Izuzetno od navedenog, banka je dužna da za izloženosti koje se odnose na slučajeve kada dužnik nije izvršio svoju obavezu prema banci najkasnije u roku od 15 dana od dana kada je banka izvršila plaćanje po osnovu prethodno izdate garancije, utvrdi i knjigovodstveno evidentira *ECL* u iznosu od 100%.

Ako banka u skladu sa svojom internom metodologijom utvrdi veći iznos *ECL* od onih koji proizilaze iz propisanih minimuma, banka primjenjuje tako utvrđen veći iznos.

POCI imovina

Banka za *POCI* imovinu u toku 12 mjeseci od dana njenog inicijalnog priznavanja utvrđuje i knjigovodstveno evidentira *ECL* najmanje u iznosu od 15% izloženosti ili u iznosu *ECL* koji je bio formiran na datum inicijalnog priznavanja te imovine (u zavisnosti koji je iznos viši).

Ukoliko dužnik nema kašnjenje u materijalno značajnom iznosu duže od 30 dana u toku narednih 24 mjeseca po isteku prvih 12 mjeseci od dana njenog inicijalnog priznavanja i ukoliko nisu ispunjeni uslovi za nivo kreditnog rizika 3, banka utvrđuje i knjigovodstveno evidentira *ECL* najmanje u iznosu od 5% izloženosti.

Nakon isteka tog perioda banka ne može formirati nivo očekanih kreditnih *ECL* ispod 5% izloženosti.

Ukoliko dužnik ima kašnjenje u materijalno značajnom iznosu duže od 30 dana u prvih 36 mjeseci od dana inicijalnog priznavanja, banka je dužna da utvrdi i knjigovodstveno evidentira *ECL* najmanje u iznosima definisanim u tabelama iz ovog objašnjenja (koje se odnose na nivo kreditnog rizika 3), a kao početni datum za izračun dana kašnjenja koristiti datum inicijalnog priznavanja *POCI* imovine.

Banka je dužna da za treću i svaku narednu modifikaciju *POCI* imovine utvrdi i knjigovodstveno evidentira *ECL* u iznosu od 100%.

Ako banka u skladu sa svojom internom metodologijom utvrdi veći iznos *ECL* od onih koji proizilaze iz propisanih minimuma, banka primjenjuje tako utvrđen veći iznos.

Kolona 50 – Kategorija klasifikacije

Unosi se kategorija klasifikacije kredita u skladu sa važećom Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji aktive banaka.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 51 – Regulatorne rezerve glavnica

Unosi se iznos obračunatih rezervi za glavnica kredita u skladu sa važećom Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji aktive banaka.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 57 – Regulatorne rezerve kamata

Unosi se iznos obračunatih rezervi za obračunatu (dospjela i nedospjela), a neplaćenu kamatu u skladu sa važećom Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji aktive banaka.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

2.3. Tabela 2 – Pregled kreditnog portfolija do 20 000/ 50 000 KM

Uvod

Banka u Tabelu 2 A i B - Pregled kreditnog portfolija do 20 000 /50 000 KM unosi kreditni portfolijo kredita čiji je bruto knjigovodstveni iznos manji od 20 tj. 50 hiljada KM po definisanim grupama izloženosti.

Banka ne uključuje partije kredita koje je uključila u Tabelu 1 - Pregled kreditnog portfolija.

Izloženosti se unose na način da se u jednom redu unosi grupa izloženosti koja po svim kolonama ima iste karakteristike (npr. PD homogena grupa 1, LGD homogena grupa 1, pravna lica, sa sjedištem u istom gradu, koje se bave istom djelatnošću, raspoređuju se u kategoriju izloženosti stanovništvo....)

Kolone u Tabeli 2 A i B – Pregled kreditnog portfolija do 20 000/ 50 000 KM

Kolona 1 – Broj partija

Unosi se broj kreditnih partija u određenoj grupi izloženosti.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj - navodi se u punom iznosu jedinice u kojoj je izražen bez decimalne tačke i decimalnih mjesta.

Kolona 2 – Iznos izloženosti²³

Unosi se stanje zbira izloženosti po svakoj određenoj grupi u KM na izvještajni datum.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 3 – PD homogena grupa

Unosi se **interna oznaka PD homogene grupe** iz radnog lista *SifarnikHG*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 4 – LGD homogena grupa

Unosi se **interna oznaka LGD homogene grupe** iz radnog lista *SifarnikHG*.

Napomena: format ovog polja je text.

²³ Uključujući glavnice i kamatu (dospjela i nedospjela).

Kolona 5 – Vrsta dužnika

Unosi se:

- **1** - za pravna lica,
- **2** - za fizička lica uključujući SME

Napomena: format ovog polja je cijeli broj - navodi se u punom iznosu jedinice u kojoj je izražen bez decimalne tačke i decimalnih mjesta.

Kolona 6 – Sjedište

Unosi se:

- **naziv opštine/grada** u kojem se nalazi sjedište pravnih lica (rezidenti),
- **naziv opštine/grada** u kojem se nalazi prebivalište fizičkih lica (rezidenti),
- **oznaka države** iz radnog lista *SifarnikNerezidenti* ukoliko se radi o nerezidentima.

*Napomena: format ovog polja je text, a naziv gradova/opština unosi se latinicom.
Kolonu popuniti ukoliko je primjenjivo.*

Kolona 7 – Šifra djelatnosti

Unosi se **oznaka djelatnosti** iz radnog lista *SifarnikDjelatnosti*.

*Napomena: format ovog polja je text.
Kolonu popuniti ukoliko je primjenjivo.*

Kolona 8 – Vrsta proizvoda

Unosi se interna šifra za svaki određeni kreditni proizvod. Pri tome, banka u Tabeli 3 (radni list *SifarnikProizvod*) unosi interne šifre za svaki kreditni proizvod i naziv proizvoda.

*Napomena: format ovog polja je text.
Kolonu popuniti ukoliko je primjenjivo.*

Kolona 9– Interni rejting

Unosi se **oznaka internog rejtinga** iz radnog lista *SifarnikRejting*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 10 – Nivo kreditnog rizika

Unosi se:

- **1** - ukoliko je kredit raspoređen u nivo kreditnog rizika 1,
- **2** - ukoliko je kredit raspoređen u nivo kreditnog rizika 2,
- **3** - ukoliko je kredit raspoređen u nivo kreditnog rizika 3.

Raspoređivanje u nivoe kreditnog rizika vrši se u skladu sa Objasnjenjem 1.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 11 – PD parametar

Unosi se vrijednost *PD* parametra utvrđena u skladu sa internom metodologijom banke.

Način utvrđivanja parametra obrazlaže se u radnom listu *SifarnikHG*.

Napomena: format ovog polja je procenat.

Kolona 12 – LGD parametar

Unosi se vrijednost *LGD* parametra utvrđena u skladu sa internom metodologijom banke.

Napomena: format ovog polja je procenat.

Kolona 13 – ECL

Unosi se zbir iznosa *ECL*²⁴ u svakoj određenoj grupi u skladu sa važećom internom metodologijom banke.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 14 – ECL min

Unosi se zbir iznosa *ECL* po svakoj određenoj grupi u skladu sa Objasnjenjem 13.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 15 – Kategorija klasifikacije

Unosi se kategorija klasifikacije kredita u skladu sa važećom Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji aktive banaka.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 16 – Regulatorne rezerve

Unosi se zbir iznosa obračunatih rezervi za izloženosti u skladu sa važećom Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji aktive banaka.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

2.4. Tabela 3 – Pregled vanbilansnih izloženosti

Uvod

Banka u Tabelu 4 - Pregled vanbilansnih izloženosti unosi sve vanbilansne izloženosti po pojedinačnim partijama.

Kolone u Tabeli 3 – Pregled vanbilansnih izloženosti

Kolona 1 – Naziv dužnika

Unosi se:

- naziv pravnog lica iz Rješenja o registraciji (bez navodnika)
- prezime i ime fizičkog lica,

Napomena: format ovog polja je text.

²⁴ Uključujući glavnice i kamatu (dospjelu i nedospjelu)

Kolona 2 – Vrsta dužnika

Unosi se:

- **1** - ukoliko se radi o pravnom licu,
- **2** - ukoliko se radi o fizičkom licu. uključujući SME

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 3 – Matični broj

Unosi se:

- **JIB** ukoliko se radi o pravnom licu,
- **Matični broj** ukoliko se radi o fizičkom licu,
- **interna šifra** koju je dodijelila banka određenom licu (nerezidenti).

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 4 – Sjedište

Unosi se:

- **naziv opštine/grada** u kojem se nalazi sjedište pravnog lica (rezident),
- **naziv opštine/grada** u kojem se nalazi prebivalište fizičkog lica (rezident),
- **oznaka države** iz radnog lista *SifarnikNerezidenti* ukoliko se radi o nerezidentu.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 5 – Šifra djelatnosti

Unosi se **oznaka djelatnosti** iz radnog lista *SifarnikDjelatnosti*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 6 – Grupa povezanih lica

Unosi se:

- **0** - lice ne pripada grupi povezanih lica,
- **1** - lice pripada grupi povezanih lica.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 7 – Oznaka grupe povezanih lica

Unosi se interna šifra grupe povezanih lica.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 8 – Nosilac grupe povezanih lica

Unosi se:

- **0** - ukoliko lice nije nosilac grupe povezanih lica,
- **1** - ukoliko je lice nosilac grupe povezanih lica.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 9 – Partija

Unosi se **interno generisan broj partije vanbilansne izloženosti**.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 10 – Vrsta izloženosti

Unosi se **oznaka vrste izloženosti** iz radnog lista *SifarnikVanbilans*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 11 – Datum ugovora

Unosi se **datum potpisivanja ugovora o vanbilansnoj izloženosti**.

Napomena: format ovog polja dd.mm.gggg (dan mjesec godina).

Kolona 12 – Datum dospjeća

Unosi se datum isteka ugovora o vanbilansnoj izloženosti.

Napomena: format ovog polja dd.mm.gggg (dan mjesec godina).

Kolona 13 – Valuta izloženosti

Unosi se oznaka valute vanbilansne izloženosti iz radnog lista *SifarnikValuta*, uključujući i slučajeve kada je ugovorena devizna klauzula (pri čemu se unosi valuta u kojoj je ugovorena devizna klauzula).

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 14 – Devizna klauzula

Unosi se:

- **0** - ako nije ugovorena devizna klauzula,
- **1** - ako je ugovorena devizna klauzula.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 15 – Iznos u valuti

Unosi se iznos vanbilansne izloženosti u valuti izloženosti.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 16 – Iznos u KM

Unosi se inicijalni iznos vanbilansne izloženosti u KM.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 17 – Stanje izloženosti

Unosi se stanje vanbilansne izloženosti na izvještajni datum (u KM).

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 18 – Namjenski depozit

Unosi se iznos namjenskog novčanog depozita koji služi kao kolateral za obezbjeđenje vanbilansne izloženosti, za koji banka može umanjiti izloženost (odnosno osnovicu) za potrebe izračunavanja *ECL*.

Ukoliko namjenski depozit ne ispunjava uslove iz Objašnjenja 5, banka ne unosi vrijednost u ovo polje.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 19 – Partija depozita

Unosi se **interno generisan broj partije namjenskog depozita**. Ukoliko je jedna partija vanbilansne izloženosti obezbjeđena sa više partija depozita, banka ovo polje ne popunjava, već u kolonu 18 unosi zbir svih partija depozita.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 20 – Valuta depozita

Unosi se oznaka valute depozita koji služi kao kolateral za obezbjeđenje vanbilansne izloženosti iz radnog lista *SifarnikValuta*, uključujući i slučajeve kada je ugovorena devizna klauzula. (pri čemu se unosi valuta u kojoj je ugovorena devizna klauzula).

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 21 – Vrsta kolaterala

Unosi se oznaka prihvatljivog kolaterala²⁵ iz radnog lista *SifarnikKolateral*.

Za potrebe studije kvantitativnog uticaja, kolone 21-27 popunjavaju se samo u slučaju da banka utvrđuje ECL na individualnoj osnovi.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 22 – Korektivni faktor

Unosi se korektivni faktor koji banka primjenjuje za određenu vrstu nekretnine ili pokretne imovine u skladu sa svojim važećim internim aktima.

Ukoliko je jedna izloženost obezbjeđena sa više vrsta kolaterala banka unosi dodatne podatke u Tabelu 4 iz radnog lista *Kolateral*.

Napomena: format ovog polja je procenat.

Kolona 23 – Rok naplate

---

²⁵ Pogledati objašnjenje 6

Unosi se interno procijenjeni rok naplate koji banka primjenjuje za određenu vrstu nekretnine ili pokretne imovine u skladu sa svojim važećim internim aktima izražen kao broj mjeseci.

Ukoliko je jedna izloženost obezbjeđena sa više vrsta kolaterala banka unosi dodatne podatke u Tabelu 4 iz radnog lista *Kolateral*.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 24 – Vrijednost nekretnina

Unosi se procijenjena vrijednost nekretnine koja služi za obezbjeđenje vanbilansne izloženosti, a smatra se prihvatljivim kolateralom.

Ukoliko nekretnina ne ispunjava uslove iz Objašnjenja 6, banka ne unosi vrijednost u ovo polje (osim ako smatra da može ispuniti uslov u narednih tri mjeseca, npr. nedostaje samo polisa osiguranja nekretnine vinkulirana u korist banke i slično).

Ukoliko je više izloženosti obezbjeđeno istom nekretninom unosi se dio vrijednosti koji je alociran za predmetnu izloženost.

Ukoliko je jedna izloženost obezbjeđena sa više vrsta kolaterala banka unosi dodatne podatke u Tabelu 4 iz radnog lista *Kolateral*.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 25 – Vrijednost pokretne imovine

Unosi se procijenjena vrijednost pokretne imovine koja služi za obezbjeđenje vanbilansne izloženosti, a smatra se prihvatljivim kolateralom.

Ukoliko pokretna imovina ne ispunjava uslove iz Objašnjenja 6, banka ne unosi vrijednost u ovo polje (osim ako smatra da može ispuniti uslov u narednih tri mjeseca, npr. nedostaje samo polisa osiguranja nekretnine vinkulirana u korist banke i slično).

Ukoliko je više izloženosti obezbjeđeno istom pokretnom imovinom unosi se dio vrijednosti koji je alociran za predmetnu izloženost.

Ukoliko je jedna izloženost obezbjeđena sa više vrsta kolaterala banka unosi dodatne podatke u Tabelu 4 iz radnog lista *Kolateral*.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 26 – Ostali prihvatljiv kolateral

Unosi se vrijednost ostalog prihvatljivog kolaterala koji se koristi za obezbjeđenje vanbilansne izloženosti, a smatra se prihvatljivim kolateralom.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 27 – Umanjena vrijednost nekretnine

Unosi se procijenjena vrijednost nekretnine koja služi za obezbjeđenje vanbilansne izloženosti nakon umanjenja za korektivni faktor definisan od strane Agencije (u skladu sa Objašnjenjem 8).

Ukoliko je više izloženosti obezbjeđeno istom nekretninom unosi se dio vrijednosti koji je alociran za predmetnu izloženost nakon umanjenja za pripadajući korektivni faktor.

Ukoliko je jedna izloženost obezbjeđena sa više vrsta kolaterala banka unosi dodatne podatke u Tabelu 4 iz radnog lista *Kolateral*.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 28 – Interni rejting

Unosi se **oznaka internog rejtinga** iz radnog lista *SifarnikRejting*.
Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 29 – Nivo kreditnog rizika

Unosi se:

- **1** - ukoliko je izloženost raspoređena u nivo kreditnog rizika 1,
- **2** - ukoliko je izloženost raspoređena u nivo kreditnog rizika 2,
- **3** - ukoliko je izloženost raspoređena u nivo kreditnog rizika 3.

Raspoređivanje u nivoe kreditnog rizika vrši se u skladu sa Objašnjenjem 1.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 30 – Izloženosti sa niskim rizikom²⁶

Unosi se:

- **0** - ako se ne radi o izloženosti sa niskim rizikom,
- **1** - ako se radi o izloženosti sa niskim rizikom.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 31 – Nivo kreditnog rizika interno

Banka popunjava ovu kolonu samo ako je u skladu sa svojim važećim internim aktima na izvještajni datum rasporedila određenu izloženost u nivo kreditnog rizika različit od nivoa u koji je ta izloženost raspoređena u skladu sa Objašnjenjem 1.

Napomena: Kolona se popunjava na isti način kao i kolona 29..

Kolona 32 – Način utvrđivanja ECL

Unosi se:

- **1** - ako je očekivani kreditni gubitak utvrđen na grupnoj osnovi,
- **2** - ako je očekivani kreditni gubitak utvrđen na individualnoj osnovi.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 33 – PD parametar

Unosi se vrijednost *PD* parametra utvrđena u skladu sa internom metodologijom banke.
Način utvrđivanja parametra obrazlaže se u radnom listu *SifarnikHG*.

Napomena: format ovog polja je procenat.

Kolona 34 – LGD parametar

Unosi se vrijednost *LGD* parametra utvrđena u skladu sa internom metodologijom banke.

---

²⁶ Pogledati Objašnjenje 1

Napomena: format ovog polja je procenat.

Kolona 35 – CCF parametar

Unosi se vrijednost *CCF* parametra utvrđena u skladu sa internom metodologijom banke.

Napomena: format ovog polja je procenat.

Objašnjenje 14: CCF parametar

Faktor kreditne konverzije (CCF) je odnos iznosa vanbilansne obaveze za koji se očekuje da će biti iskorišćen u trenutku nastupanja statusa neizmirenja obaveza i ukupnog iznosa vanbilansne obaveze, a koristi se za potrebe pretvaranja vanbilansnih izloženosti u bilansne izloženosti za potrebe utvrđivanja *ECL*. Odnosno, faktor kreditne konverzije predstavlja procjenu procenta konverzije vanbilansnih izloženosti u bilansne izloženosti u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza.

Banka faktore kreditne konverzije (*CCF*) utvrđuje na osnovu historijskih podataka o konverziji određenih vrsta vanbilansnih stavki u bilansne stavke u trenutku nastupanja statusa neizmirenja obaveza po utvrđenim homogenim grupama, a najmanje za period od posljednje tri godine.

Ukoliko banka nema adekvatnu količinu i/ili kvalitet relevantnih historijskih podataka, te nije u mogućnosti da utvrdi vrijednost *CCF* parametra korišćenjem svog modela na adekvatan i dokumentovan način, tada koristi fiksne vrijednosti tog parametra zasnovane na konzervativnim procjenama, a koje ne mogu biti niže od:

1. 100% za neopozive kreditne obaveze i druge vanbilansne stavke plative na prvi poziv,
2. 50% za ostale vanbilansne stavke.

Kolona 36 – PD homogena grupa

Unosi se **interna oznaka PD homogene grupe** iz radnog lista *SifarnikHG*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 37– LGD homogena grupa

Unosi se **interna oznaka LGD homogene grupe** iz radnog lista *SifarnikHG*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 38 – CCF homogena grupa

Unosi se **interna oznaka CCF homogene grupe** iz radnog lista *SifarnikHG*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 39 – ECL izloženost

Unosi se iznos *ECL* za vanbilansnu izloženost koji je utvrđen u skladu sa važećom metodologijom banke²⁷.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

²⁷ Popuniti prilog 5 u skladu sa Objasnjenjem 10

Kolona 40 – ECL izloženost Min

Unosi se iznos *ECL* za vanbilansnu izloženost koji je utvrđen u skladu sa Objašnjenjem 13.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

Kolona 41 – Kategorija klasifikacije

Unosi se kategorija klasifikacije vanbilansne izloženosti u skladu sa važećom Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji aktive banaka.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 42 – Regulatorne rezerve izloženost

Unosi se iznos obračunatih rezervi za vanbilansnu izloženost u skladu sa važećom Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji aktive banaka.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

2.5. Tabela 4 – Pregled kolateralala po pojedinačnim partijama

Uvod

Tabela 4 predstavlja pomoćnu tabelu uz Tabelu 1 – Pregled kreditnog portfolija i Tabelu 3 – Pregled vanbilansnih izloženosti kako bi se unijeli podaci o svim prihvatljivim kolateralima koji služe za obezbjeđenje određene izloženosti.

Popunjava se na način da se u koloni 1 unosi partija kredita više puta (koliko ima različitih prihvatljivih kolateralala), a podaci o kolateralima u kolonama 2-7 popunjavaju se na isti način kao u kolonama 29-35 u Tabeli 1.

Na isti način popunjavaju se i kolone za vanbilansne izloženosti.

2.6. Tabela 5 – Pregled Vrijednosnih Papira

Uvod

U ovoj tabeli banka unosi svaki pojedinačni dužničku ili vlasnički vrijednosni papir (uključujući i udjele u investicionim fondovima).

Kolone u Tabeli 5 - Pregled vrijednosnih papira

Kolona 1 – Naziv emitenta

Unosi se naziv emitenta iz prospekta/berze.

Napomena: format ovog polja je text (popunjava se bez navodnika)

Kolona 2 – Oznaka VP

Unosi se identifikacioni broj VP (npr. FBiHK1A, RSRS-O-A)

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 3 – Vrsta emitenta

Unosi se oznaka iz radnog lista *Sifarnik VP*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 4 – Sjedište emitenta

Unosi se oznaka stranih država iz radnog lista *SifarnikNerezidenti*, a za emitente iz Bosne i Hercegovine unosi se oznaka **BA**.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 5 – Poslovni model

Unosi se oznaka iz radnog lista *SifarnikVP*.

Napomena: format ovog polja je text.

Objašnjenje 15: Poslovni model

Banka je u trenutku inicijalnog priznavanja dužničkog instrumenta (VP i krediti) utvrđuje poslovni model koji, pored namjere rukovodstva, odražava i način na koji banka upravlja tim stavkama radi ostvarivanja novčanih tokova, uz obezbjeđenje objektivnih dokaza.

Poslovni model određuje da li se novčani tokovi ostvaruju prikupljanjem ugovorenih novčanih tokova, prodajom finansijske aktive ili i jednim i drugim.

Vrste poslovnih modela:

1. poslovni model **“Držanje radi naplate“**, čiji je cilj držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova (engl. *Hold to Collect “HtC“*),
2. poslovni model **“Držanje radi naplate ili prodaje“**, čiji je cilj prikupljanje ugovorenih novčanih tokova ili prodaje finansijske aktive (engl. *Hold to Collect or Sell “HtCoS“*),
3. poslovni model **sa ostalim ciljevima** (engl. *“Other“*).

Izbor poslovnog modela treba biti zasnovan na realnim budućim očekivanjima, odnosno ne zasniva se na scenarijima "najgoreg slučaja" ili na "stresnom slučaju".

Banka u izuzetnim situacijama može reklasifikovati dužničke instrumente, i to samo u slučaju promjene poslovnog modela. Takve promjene moraju biti značajne, dokazive i rezultat internih i/ili eksternih promjena, a iste utvrđuje nadležni organ u skladu sa internim aktima banke. Očekuje se da takve promjene nisu česte, odnosno da će se ove promjene dogoditi u slučajevima kada banka npr. počne ili prestane obavljati aktivnosti koje su značajne za njeno poslovanje. Pri tome, promjena poslovnog modela mora biti izvršena prije datuma reklasifikacije.

Promjena poslovnog modela ne vrši se u sljedećim slučajevima:

1. promjene namjere u pogledu određenog dužničkog instrumenta,
2. privremenog nestanka tržišta za određeni dužnički instrument,
3. prenosa dužničkog instrumenta sa pravnih lica u posebnom odnosu sa bankom za koju je izabran različit poslovni model od onog koji banka primjenjuje za takvu stavku finansijske aktive.

U slučaju da se novčani tokovi od dužničkog instrumenta ostvaruju na drugačiji način od očekivanog na datum kada je inicijalno bio izabran poslovni model, ne vrši se reklasifikacija tog dužničkog instrumenta.

Međutim, kada banka bira poslovni model za novi dužnički instrument uzima u obzir podatke o tome kako su ostvareni novčani tokovi od sličnog dužničkog instrumenta u periodu od posljednje tri godine.

Kolona 6 – Vrsta VP

Unosi se oznaka iz radnog lista *SifarnikVP*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 7 – Valuta VP

Unosi se oznaka valute u kojoj je izdat VP (uključujući valutnu klauzulu) iz radnog lista *SifarnikValuta*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 8 – Valutna klauzula

Unosi se: **0** – ako nije ugovorena valutna klauzula i
1 – ako je ugovorena valutna klauzula

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 9 – Broj kupljenih VP

Unosi se broj VP koji je kupljen.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj - navodi se u punom iznosu jedinice u kojoj je izražen bez decimalne tačke i decimalnih mjesta.

Kolona 10 – Cijena pojedinačne VP

Unosi se cijena jedne VP po kojoj je banka kupila.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos

Kolona 11 – Ukupna vrijednost VP

Unosi se ukupna vrijednost portfolija određenih VP na datum kupovine.

Napomena: format ovog polja monetarni iznos

Kolona 12 – Datum kupovine VP

Unosi se **datum kupovine VP**.

Napomena: format ovog polja dd.mm.gggg (dan mjesec godina).

Kolona 13 – Datum dospjeća VP

Unosi se **datum dospjeća dužničkih VP**. U slučaju kuponskih VP, unijeti datum dospjeća posljednjeg kupona.

Napomena: format ovog polja dd.mm.gggg (dan mjesec godina).

Kolona 14 – Isplaćeni iznos nominalne vrijednosti

Iznos kupona koji su otplaćeni od inicijalnog priznavanja do izvještajnog datuma i/ili iznos prodatih VP (ukoliko je banka prodala dio kupljenih VP).

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos

Kolona 15 – Broj VP

Unosi se broj VP na izvještajni datum.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 16 – Sadašnja vrijednost pojedinačnog VP

Unosi se fer vrijednost pojedinačne VP na izvještajni datum u skladu sa odredbama Objašnjenja 16.

Napomena: format ovog polja monetarni iznos.

Objašnjenje 16: Vrednovanje po fer vrijednosti

Prilikom vrednovanja stavke finansijske aktive po fer vrijednosti²⁸, potrebno je utvrditi:

1. glavno²⁹, odnosno najpovoljnije tržište³⁰ za tu stavku i
2. metode vrednovanja primjerene za određivanje fer vrijednosti te stavke, uzimajući u obzir dostupnost ulaznih podataka³¹ koji se mogu koristiti za određivanje cijene predmetne stavke, te nivo hijerarhije³² fer vrijednosti kojem ti ulazni podaci pripadaju.

Banka može koristiti jednu od sljedećih metoda za vrednovanje stavki finansijske aktive:

- 1) **tržišnu metodu**, odnosno:

²⁸ **Fer vrijednost** je cijena koja bi na datum vrednovanja bila ostvarena prodajom neke stavke aktive u urednoj transakciji između tržišnih učesnika na glavnom, odnosno najpovoljnijem tržištu, uz korištenje dostupnih ulaznih podataka. Pri tome, banka treba maksimizirati upotrebu vidljivih ulaznih podataka i minimizirati upotrebu ulaznih podataka koji nisu direktno vidljivi.

²⁹ **Glavno tržište** je tržište na kojem se ostvaruje najveći promet i najviši nivo aktivnosti vezanih za neku stavku aktive.

³⁰ **Najpovoljnije tržište** je tržište na kojem bi prodajom neke stavke aktive bio primljen najviši novčani iznos nakon što se uzmu u obzir troškovi transakcije.

³¹ **Ulazni podaci** su pretpostavke koje bi učesnici na tržištu koristili u određivanju cijene neke stavke aktive i podijeljeni su u tri nivoa hijerarhije fer vrijednosti:

1. ulazni podaci prvog nivoa su cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima za identičnu imovinu i koje su banci dostupne na datum vrednovanja,
2. ulazni podaci drugog nivoa su podaci koji nisu cijene koje kotiraju na aktivnim tržištima, ali koje su direktno ili indirektno vidljive za neku stavku aktive,
3. ulazni podaci trećeg nivoa za neku stavku aktive su oni podaci koji nisu vidljivi.

³² Nivo hijerarhije fer vrijednosti predstavlja kategorizaciju ulaznih podataka na osnovu kojih je određena fer vrijednost.

1. metodu vrednovanja po tržišnoj cijeni (engl. *Mark-to-Market*), prema kojoj se za vrednovanje određene stavke finansijske aktive koristi posljednja cijena sa aktivnog tržišta ili
  2. metodu vrednovanja po modelu (engl. *Mark-to-Model*), koja se koristi ukoliko postoji aktivno tržište za sličnu stavku finansijske aktive, ali ne i za predmetnu stavku finansijske aktive koja se vrednuje (npr. dužnički instrument je izdat od strane istog emitenta, ima istu ročnost i slično).
- 2) **metodu diskontovanog novčanog toka** (engl. *Discounted cash flows*), koja podrazumijeva svođenje na sadašnju vrijednost, a koristi se ukoliko nisu dostupne informacije o cijeni za istu ili sličnu stavku finansijske aktive na aktivnom tržištu.

Za određenu stavku finansijske aktive postoji **aktivno tržište** ukoliko su ispunjeni minimalno sljedeći uslovi:

1. u posljednjih godinu dana, izvršene su minimalno dvije transakcije mjesečno i
2. ostvareno je minimalno 25 hiljada KM prometa određenom stavkom finansijske aktive u posljednja tri mjeseca.

Primjer 3: Pojednostavljeni primjer vrednovanja VP u portfoliju banke

1. Obveznica Vlade FBiH kojom se posljednji put trgovalo 8.12.2014. godine,
2. Obveznica ratne štete Republike Srpske koja ispunjava uslov da za nju postoji aktivno tržište (istom se trgovalo najmanje dva puta mjesečno u posljednjih godinu dana, te je u posljednjih tri mjeseca ostvaren promet od 70 hiljada KM),

Za obveznicu pod rednim brojem 1. smatra se da se korištenjem metode diskontovanog novčanog toka dobija vrijednost koja predstavlja najbolju aproksimacija fer vrijednosti tog VP.

Za obveznicu pod rednim brojem 2. smatra se da se može koristiti metoda vrednovanja po tržišnoj cijeni.

Kolona 17 – Sadašnja vrijednost VP

Unosi se ukupna sadašnja vrijednost VP na datum izvještavanja.

Napomena: format ovog polja monetarni iznos.

Kolona 18 – Revalorizacione rezerve

Unose se pripadajuće revalorizacione rezerve za predmetne VP osim ECL.

Napomena: format ovog polja monetarni iznos.

Kolona 19 – Poreski efekti

Unose se povezani poreski efekti, koji se odbijaju prije uključjenja u stavku kapitala (ostala sveobuhvatna dobit) u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka.

Napomena: format ovog polja monetarni iznos.

Kolona 20 – ECL

Unosi se iznos ECL izračunat u skladu sa internom metodologijom banke ukoliko je primjenjivo.

Napomena: format ovog polja monetarni iznos.

2.7. Tabela 6 – Pregled izloženosti prema CBBiH i bankama

Uvod

U ovoj tabeli unose se izloženosti prema Centralnoj banci BiH (zbirno) i pojedinačnim bankama (zbirno).

Kolona 1 – Naziv banke

Unosi se CBBiH ukoliko se radi o Centralnoj banci BiH i naziv banke bez navodnih znakova.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 2 – Interni rejting

Unosi se oznaka iz radnog lista *SifarnikRejting*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 3 – Eksterni rejting

Unosi se eksterni rejting *ECAI*³³.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 4 – Nivo kreditnog rizika

Unosi se:

- **1** - ukoliko je izloženost raspoređena u nivo kreditnog rizika 1,
- **2** - ukoliko je izloženost raspoređena u nivo kreditnog rizika 2,
- **3** - ukoliko je izloženost raspoređena u nivo kreditnog rizika 3.

Raspoređivanje u nivoe kreditnog rizika vrši se u skladu sa Objašnjenjem 1.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 5 – Izloženosti sa niskim rizikom³⁴

Unosi se:

- **0** - ako se ne radi o izloženosti sa niskim rizikom,
- **1** - ako se radi o izloženosti sa niskim rizikom.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 6 – PD parametar

Unosi se vrijednost PD parametra utvrđena u skladu sa internom metodologijom banke.

Napomena: format ovog polja je procenat.

³³https://www.fba.ba/images/uputstva_i_smjernice/ecai.pdf

³⁴ Pogledati Objašnjenje 1

Kolona 7 – LGD parametar

Unosi se vrijednost *LG*D parametra utvrđena u skladu sa internom metodologijom banke.

Napomena: format ovog polja je procenat.

Kolona 8 – ECL

Unosi se iznos ECL izračunat u skladu sa internom metodologijom banke.

Napomena: format ovog polja monetarni iznos.

Kolona 9 – ECL izloženost Min

Unosi se iznos ECL-a koji je utvrđen u skladu sa regulatornim zahtjevom iz Objašnjenja 13.

Napomena: format ovog polja monetarni iznos.

2.8. Tabela 7 – Pregled potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja, te potraživanja po osnovu finansijskog lizinga

Uvod

U ovoj tabeli banke unose u zbirnom iznosu potraživanja od kupaca, ostala potraživanja i potraživanja po osnovu finansijskog lizinga po nivoima kreditnog rizika i kategorijama klasifikacije po regulatoru.

Kolona 1 – Broj partija potraživanja

Unosi se broj partija potraživanja u određenoj grupi izloženosti.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 2 – Vrsta dužnika

Unosi se oznaka izradnog lista *SifarnikOstaleizlozenosti*.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 3 – Nivo kreditnog rizika

Unosi se:

- **1** - ukoliko je kredit raspoređen u nivo kreditnog rizika 1,
- **2** - ukoliko je kredit raspoređen u nivo kreditnog rizika 2,
- **3** - ukoliko je kredit raspoređen u nivo kreditnog rizika 3.

Raspoređivanje u nivoe kreditnog rizika vrši se u skladu sa Objašnjenjem 1.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 4 – ECL

Unosi se iznos ECL izračunat u skladu sa internom metodologijom banke.

Napomena: format ovog polja monetarni iznos.

Objašnjenje 17: Utvrđivanje ECL za potraživanja od kupcima i ostala potraživanja, te potraživanja po osnovu finansijskog lizinga

Banka može za potrebe utvrđivanja *ECL* za stavke na koje se primjenjuje djelimični tretman³⁵ koristiti pojednostavljeni pristup, te vršiti ekspertnu procjenu očekivanih gubitaka na osnovu historijskih podataka o naplatama takvih vrsta potraživanja, evidentiranim gubicima, te na budućim očekivanjima o naplatama takvih vrsta potraživanja.

Banka stope *ECL* za potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja, te potraživanja po osnovu lizinga utvrdi najmanje u iznosima kako je navedeno u tabeli u nastavku.

R. br.	Dani kašnjenja	Minimalni ECL
1.	koja nisu u kašnjenju (0 dana kašnjenja)	0,75%
2.	do 30 dana	2%
3.	od 31 do 60 dana	5%
4.	od 61 do 90 dana	10%
5.	od 91 do 120 dana	15%
6.	od 121 do 180 dana	50%
7.	od 181 do 365 dana	75%
8.	preko 365 dana	100%

Ako banka u skladu sa svojom internom metodologijom utvrdi veći iznos ECL od onih koji proizilaze iz odredaba ovog člana, dužna je primijeniti tako utvrđen veći iznos.

Kolona 5 – Broj dana kašnjenja

Unosi se broj dana kašnjenja u materijalno značajnom iznosu.

Napomena: format ovog polja je cijeli broj.

Kolona 6 – Kategorija klasifikacije

Unosi se kategorija klasifikacije izloženosti u skladu sa važećom Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji aktive banaka.

Napomena: format ovog polja je text.

Kolona 7 – Regulatorne rezerve

Unosi se iznos obračunatih rezervi za izloženost u skladu sa važećom Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i klasifikaciji aktive banaka.

³⁵ Puni tretman podrazumijeva cjelokupni proces klasifikacije i vrednovanja stavke finansijske aktive, dok **djelimični tretman** podrazumijeva samo raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanje i knjigovodstveno evidentiranje ECL.

Napomena: format ovog polja je monetarni iznos.

3. Pitanja u vezi sa dostavljenim nacrtima propisa

1) Koje odredbe dostavljenih nacрта smatrate da treba dodatno pojasniti?

Pri tome, jasno naglasite vaše dileme i obrazložite razloge zbog kojih smatrate da može doći do različitog tumačenja od strane banaka.

Ukoliko nemate dilema u vezi sa primjenom predloženih propisa dužni ste to ovdje navesti.

2) Za koje odredbe dostavljenih nacрта smatrate da će postojati poteškoće u implementaciji?

Obrazložite razloge i navedite rokove u kojima bi mogli implementirati zahtjeve iz predloženih podzakonskih propisa. Molimo da banka otvoreno ukaže na sve probleme koje može imati u implementaciji.

3) Koliko osoba unutar banke je uključeno u razvoj internih modela za utvrđivanje ECL i parametara kreditnog rizika?

Navedite broj osoba i organizacioni dio kojem pripadaju (odjeljenje, tim...).

Navedite eksternog konsultanta ili povezano lice (npr. matična banka) ako je učestvovalo u ovom procesu.

4) Opišite uspostavljeni sistem za back-testing i validaciju modela.

Potrebno je naglasiti da li su to iste osobe koje su učestvovale u izradi modela, organizacioni dio koji provodi navedene postupke.

Navedite eksternog konsultanta ili povezano lice (npr. matična banka) ako je učestvovalo u ovom procesu.

Obrazloženje: dobre prakse nalažu da postupke izrade modela i njegovog testiranja i validacije ne provode ista lica koja su učestvovala u izradi modela, te Agencija želi sagledati mogućnosti implementacije ovog zahtjeva uzimajući u obzir veličinu banaka.

5) Procijenite razuman rok u kojem bi mogli izvršiti potrebne korekcije u informacionom sistemu, metodologiji banaka u skladu sa predloženim propisima.

Detaljno obrazložite svoju procjenu.

6) Opišite tretman POCI imovine u skladu sa internim aktima.

Pored obrazloženja trenutnog tretmana, navedite Vaše mišljenje o tome da li je praktičnije da se POCI imovina raspoređuje u posebnu kategoriju ili inicijalno u Nivo kreditnog rizika 3, uz mogućnost prelaska u Nivo kreditnog rizika 2 ukoliko se ispune propisani uslovi. Obrazložite Vaš stav.

7) Dodatni komentari / sugestije.

Detaljno obrazložite razloge za davanje komentara/sugestija.

PRILOG 2.

SICR kriteriji propisani važećim internim aktima

R. br.	SICR kriteriji	Obrazloženje za razlog izbora kriterija
1.		
2.		
3.		
4.		
....		

PRILOG 3.

Pokazatelji koji ukazuju na značajne finansijske poteškoće propisani važećim internim aktima

R. br.	Pokazatelj	Obrazloženje razloga za izbor pokazatelja
1.		
2.		
3.		
4.		
....		

PRILOG 4.

Kolateral koji banka smatra prihvatljivim za potrebe utvrđivanja procijenjenih budućih novčanih tokova u skladu sa važećim internim aktima

R. br.	Vrsta kolaterala	Korektivni faktor	Rok naplate	Obrazloženje
1.				
2.				
3.				
4.				
....				

PRILOG 5.

Način utvrđivanja ECL u skladu sa internom metodologijom

Kategorija	Opis	Pripadajuće xsl. tabele³⁶
Nivo kreditnog rizika 1		
Nivo kreditnog rizika 2		
Nivo kreditnog rizika 3		
<i>POCI</i> imovina		
Potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, potraživanja od kupaca i ostala potraživanja		
Stavke koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		

³⁶ Insertovati pripadajuće xls. Tabele (Insert/Object)